महालेखापरीक्षकको
पाँचौं वार्षिक प्रतिवेदन
२०७९

छत्रेश्वरी गाउँपालिका

सल्यान

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

महालेखापरीक्षकको
पाँचौं वार्षिक प्रतिवेदन
२०७९

छत्रेश्वरी गाउँपालिका

सल्यान

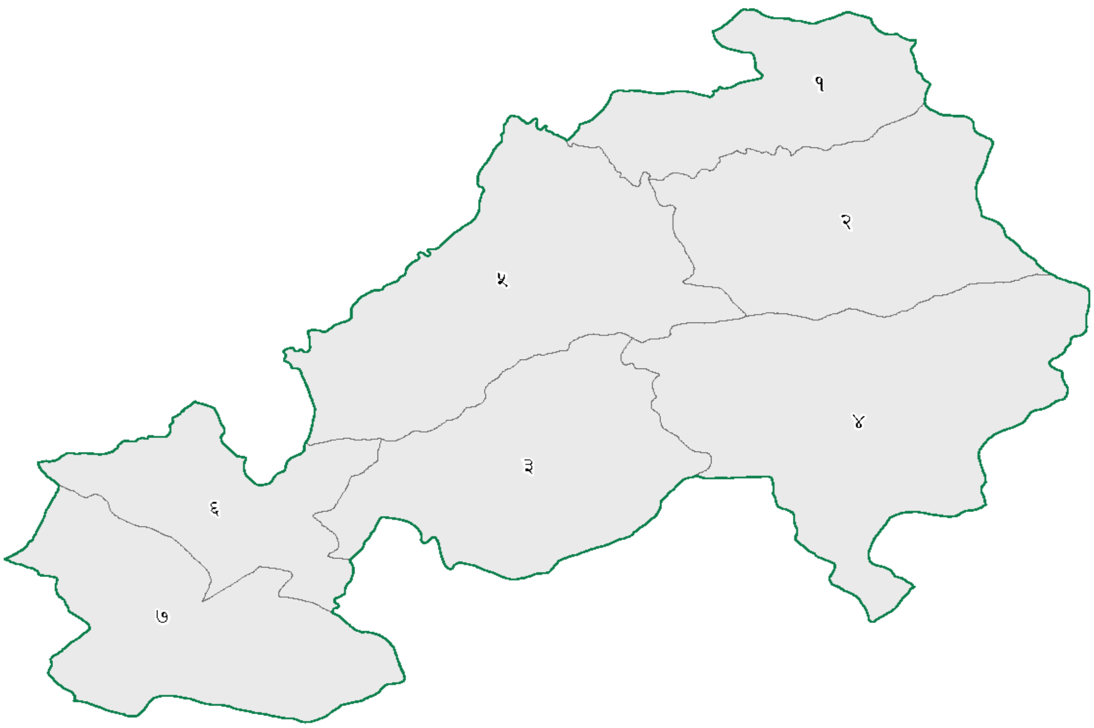

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

महालेखापरीक्षकको
पाँचौं वार्षिक प्रतिवेदन
२०७९

छत्रेश्वरी गाउँपालिका

सल्यान

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि (VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्द्धन गर्ने विश्वसनीय संस्था

(Be Credible Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य (MISSION)

राष्ट्रलाई स्वतन्त्र एवं गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide independent and Quality Audit Service to Nation)

मूल्य मान्यता (Core Values)

निष्ठा	*(Integrity)*
स्वतन्त्रता	*(Independence)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका सबै सरकारी कार्यालयको लेखा कानून बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्य समेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २०(२) मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ । सोही व्यवस्थाबमोजिम स्थानीय तहको २०७८/७९ को आर्थिक कारोबारको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी यो प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

स्थानीय तहको लेखापरीक्षण नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, वित्तीय लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमको आधारमा सम्पन्न गरिएको छ । लेखापरीक्षणको उद्देश्यमा वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको पालना, बजेट तथा योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन, सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण र उपयोग, जिम्मेवारी, जवाफदेहिता एवं पारदर्शिता र सेवा प्रवाहको अवस्था मूल्याङ्कन गर्नु साथै स्रोत साधनको प्राप्ति र परिचालन सम्बन्धमा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता भए नभएको विश्लेषण गरी वित्तीय व्यवस्थापनमा सुधारका लागि सुझाव प्रदान गरी सुशासन प्रवर्द्धनमा टेवा पुऱ्याउनु रहेको छ । आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को लेखापरीक्षण सम्पन्न भएपश्चात जारी गरिएको प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर प्राप्त प्रतिक्रियाका विषयहरू मिलान गरी कायम रहेका व्यहोरा समावेश गरेर राय सहितको अन्तिम प्रतिवेदन पठाइएको छ ।

यस वर्षको लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु मूलतः आवश्यक कानुनहरु तर्जुमा नगरेको, तर्जुमा भएका कानुनहरु राजपत्रमा प्रकाशन नगरेको, आन्तरिक आय र राजस्व बाँडफाँटको प्रक्षेपण यथार्थपरक नरहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, बक्यौता असुलीमा प्रभावकारिता नआएको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, खर्च पश्चात बजेट तथा कार्यक्रम संशोधन गरेको, वर्षान्तमा बढी खर्च गरेको, खरिद कानुन विपरीत सोझै खरिद गरेको, प्रशासनिक खर्च बढ्दै गएको बाँकी अनुदान बर्षान्तमा फिर्ता नगरेको, अनुत्पादक तथा वितरणमुखी खर्च गरेको लगायतका छन् । त्यसैगरी विकास निर्माणतर्फ योजना प्राथमिकीकरण नगरेको, टुक्रे आयोजनाको छनौट गरी खर्च गरेको, विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयारीमा परामर्शदातामाथि निर्भर रहेको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरू समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनसहभागिता नजुटेको जस्ता समस्या रहेका छन् ।

स्थानीय तहको आन्तरिक व्यवस्थापनतर्फ दरबन्दी अनुसार पदपूर्ति नभएको, दरबन्दी वेगरका कर्मचारी नियुक्ति गरेको, उपभोक्ता समितिको कार्यमा सेवा प्रवाह सहज र व्यवस्थित नभएको, सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणालीमा जिन्सी एंव सम्पत्ति अभिलेख नराखेको, सञ्चालित योजना,

कार्यक्रम तथा सेवा प्रवाहको अभिलेख नराखेको, बैङ्क हिसाब नभिडेको, लेखाङ्कन तथा समग्र प्रतिवेदन प्रणाली र आन्तरिक नियन्त्रण कमजोर रहेको पाइएको छ। स्थानीय तहमा महालेखापरीक्षकको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन उपर छलफल र बेरुजू फर्स्यौट सम्बन्धी स्पष्ट कार्यविधि तर्जुमा भएको देखिएन । लेखापरीक्षणबाट औंल्याएका व्यहोराहरू आवश्यक कारवाही गरी वित्तीय अनुशासन कायम गर्नुपर्दछ।

समय र जनशक्तिको सीमितताको बाबजुद यथासम्भव स्थानीय तहको कार्यस्थलमा नै उपस्थित भई लेखापरीक्षण गरिएको र लेखापरीक्षणको क्रममा लेखापरीक्षण टोलीले स्थानीय तहका प्रमुख सहितका पदाधिकारीहरूसँग छलफल समेत गरिएको छ। लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भएका व्यहोराको कार्यान्वयनबाट स्थानीय तहको वित्तीय व्यवस्थापन, विकास निर्माण र सेवा प्रवाहमा सुधार हुने अपेक्षा गरेको छु । स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुर्‍याउने स्थानीय तहका सबै पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरू र लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न यस कार्यालयका कर्मचारीहरूको कार्यसम्पादनको उच्च मूल्याङ्कन गर्दै विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु।

(टंकमणि शर्मा दंगाल)
महालेखापरीक्षक

२०७९ चैत्र

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
अनामनगर, काठमाडौं, नेपाल
Anamnagar, Kathmandu, Nepal

प्रादेशिक लेखापरीक्षण निर्देशनलय, कर्णाली प्रदेश

पत्र संख्याः २०७९।८०
च.नं. ५५ मितिः २०७९।१२।२९

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन ।

श्री अध्यक्ष ज्यू,
छत्रेश्वरी गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय,
सल्यान ।

कैफियत सहितको राय

हामीले छत्रेश्वरी गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को वित्तीय विवरण र त्यससँग सम्बन्धित अन्य विवरण तथा लेखा टिप्पणीहरूको लेखापरीक्षण गरेका छौं ।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक, पेस भएको २०७९ आषाढ ३२ मा समाप्त भएको आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को वित्तीय विवरण र त्यससँग सम्बन्धित अन्य विवरणले स्थानीय तहसँग सम्बन्धित प्रचलित कानुनबमोजिम सारभूतरूपमा सही तथा यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

१. गाउँपालिकाले महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचा पूर्ण रुपमा प्रयोग गरी वित्तीय विवरण तयार गरेको छैन ।

२. लेखापरीक्षणबाट रू ३ करोड ८६ लाख ८८ हजार बेरुजू देखिएको छ। सो सम्बन्धमा प्रतिक्रिया उपलब्ध नभई बाँकी बेरुजू असुल गर्नुपर्ने रू. ४३ लाख ७१ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू. २ करोड ९ लाख ७८ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु १ करोड ३३ लाख ३९ हजार रहेको छ ।पालिकाको गतवर्ष सम्म रु १५ करोड ९० लाख ७४ हजार बेरुजू बाँकी रहेकोमा हालसम्मको अद्यावधिक बेरुजू रु १९ करोड ७७ लाख ६२ हजार रहेको छ । गाउँपालिकाको **बेरुजू वर्गीकरण र अद्यावधिक बेरुजू स्थितिको व्यहोरा यसैसाथ संलग्न छ ।**

३. गाउँपालिकाको लेखापरीक्षणबाट स्रोत र साधनको प्राप्तिको प्रक्षेपण यथार्थपरक नभएको, असुली लक्ष्यअनुसार नभएको, कर्मचारीको दरबन्दीअनुसार स्थायी पदपूर्ति नभएका कारण विकास निर्माण र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता नआएको, अनुदानको पर्याप्त अनुगमन नभएको, वितरणमुखी कार्यक्रम सञ्चालन गरेको, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको, लगायतका व्यहोरा लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइएको छ।कार्यालयबाट सम्प्रेषित लेखापरीक्षणको प्रारम्भिक प्रतिवेदन यसको अङ्गको रुपमा रहेको छ ।

४. आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोले पालिकाको पेश्की बाहेक सम्पत्ति तथा दायित्व यकिन हुने कुनै जानकारी खुलाएको छैन ।

हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानूनबमोजिम गरिएको छ । वित्तीय विवरण तयार गर्ने स्थानीय तहसँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसैगरी स्वीकृत आचारसंहिताको पालना गरी कार्यसम्पादन गरेका छौं। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ।

वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन र लेखाउत्तरदायी अधिकारीको जिम्मेवारी

आर्थिक कार्यबिधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय विवरण तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तीका कारण वित्तीय विवरण सारभूतरूपमा गलत आँकडा रहित स्वरूपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी पालिका व्यवस्थापनमा रहेको छ। गाउँ कार्यपालिका, अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत गाउँपालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण उपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा जालसाजी वा अन्य गल्ती समेतका कारण सारभूतरूपमा गलत आँकडा रहित होस् भनी उचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। लेखापरीक्षणमा उचित आश्वस्तताले सामान्य स्तरको आश्वस्ततासम्म प्रदान गरेको हुन्छ, तर लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्वन गरेका नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गर्ने लेखापरीक्षण सम्पादन भएकै अवस्थामा पनि सबै प्रकारका जालसाजीजन्य वा अन्य गल्ती पत्ता लगाउन सक्ने निश्चितता भने हुँदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा नै फरक पार्न सक्ने अवस्था देखिएका एउटै वा समग्रतामा हुने विशेष वा जालसाजीजन्य वा अन्य गल्तीलाई सारभूतरूपमा गलत आँकडा मानिएको छ।

(..............)

नायब महालेखापरीक्षक

छत्रेश्वरी गाउँपालिका, सल्यान

१. चालु वर्षको बेरुजु २०७८।७९

१.१. बेरुजु बर्गिकरण (बिनियोजन, राजस्व, धरौटी र अन्य कारोबार)

(रु. हजारमा)

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट फछ्र्यौट			बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम	असुल गर्नुपर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	राजस्व लगत जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	
७८	७१	३८६८८	०	०	०	७८	७१	३८६८८	४३७१	१३३३९	२०९७८	०	०	३४३१७	०

२. अद्यावधिक बेरुजू स्थिति २०७८।७९

(रु. हजारमा)

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्षको फछ्र्यौट	बाँकी बेरुजू	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
छत्रेश्वरी गाउँपालिका, सल्यान	१५९०७४	०	०	१५९०७४	०	३८६८८	१९७७६२

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०७८/७९

कार्यालय र स्थान : छत्रेश्वरी गाउँपालिका, सल्यान , छत्रेश्वरी गाउँपालिका , सल्यान

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	Guru Prashad Yogi	२०७९-३-१९	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	Govinda Raj Bista	२०७७-४-१	हाल सम्म कार्यरत
		बेरुजु रकम	३८,६८७,८६२

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		६,०४,०६,१५०.४९	
आम्दानी		**खर्च**	
संघीय सरकारबाट अनुदान	३०,५०,७०,०००	**चालु खर्च**	२४,६६,०९,२७०.७१
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	२,४४,९८,३६६	**पूँजीगत खर्च**	१४,६३,३१,७८९.६४
राजश्व बाँडफाँट	७,१८,८३,५९९.६२	**वित्तीय/अन्य व्यवस्था**	४,८७,१६,२८३.९
आन्तरिक आय	४७,५८,९८२.१४		
अन्य आय	३,६४,५०,३४२.९		
कुल आय	४४,२६,६१,२९०.६६	**कुल खर्च**	४४,१६,५७,३४४.२५
बाँकी मौज्दात		६,१४,१०,०९६.९	

https://nams.oag.gov.np

<table>
<tr><th>क्रम</th><th>भौचर नम्बर</th><th>भौचर मिति</th><th>बिषय</th><th>बेरुजु रकम</th></tr>
<tr><td>१</td><td></td><td></td><td>परिचय :
स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारीणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको संचालन गर्ने उद्देश्यले यस नगरपालिका को स्थापना भएको हो। स्थानीय सरकारले संचालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह–अस्तित्व र समन्वयलाई प्रर्वधन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु गाँउपालिकाको उद्देश्य रहेको छ। यस नगरपालिका अन्तर्गत ७ वडा, ३८ सभा सदस्य १५०.६९ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल तथा २१ हजार ४५२ जनसंख्या रहेको छ ।
उल्लेखित कारोवारहरुको लेखापरीक्षण ऐन, महालेखापरीक्षकको कार्यालयको स्वीकृत समस्टिगत लेखापरीक्षण योजना, इकाईगत लेखापरीक्षण योजना, जोखिम बिश्लेषण, लेखापरीक्षण नीति मानदण्ड, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्धपत्र, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, व्यवसायिक लेखापरीक्षणका असल अभ्यासका आधारमा तयार गरी स्वीकृत लेखापरीक्षण योजना, कार्यक्रम र लेखापरीक्षणको बिधि अनुसार नमूना छनौट (Sampling)का आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । लेखापरीक्षण टोलिमा रहेको सिमित साधन र श्रोत, सूचनाको पहुचमा हुने सिमितता, कारोबारको जटिलता जस्ता कारण सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारको कानूनी बैद्यता परीक्षणमा कठिनाई जस्ता सीमाहरु लेखापरीक्षणमा रहेका छन् । लेखापरीक्षकको जिम्मेबारी लेखापरीक्षणको निष्कर्ष सहित प्रतिबेदन जारी गर्नु हो भने आर्थिक कारोवार र वित्तिय विवरणको सम्पूर्ण जिम्मेबारी व्यवस्थापन पक्षको रहेको छ । लेखापरीक्षणबाट देखिएको व्यहोराहरुको मस्यौदा प्रतिवेदन उपर कार्यालय प्रमुख र अन्य पदाधिकारीहरु समेतको उपस्थितिमा मिती २०७९।६।९ मा छलफल भइ पेश भएका थप कागजातहरु समेत परीक्षण गर्दाकायम हुन आएका व्यहोराहरु निम्नानुसार रहेका छन्ः</td><td></td></tr>
<tr><td>२</td><td></td><td></td><td>वित्तीय विवरण विश्लेषण :</td><td></td></tr>
<tr><td>२.१</td><td></td><td></td><td>स्थानीय संचित कोष : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६९ र ७२ बमोजिम यस पालिकाले वित्तिय हस्तान्तरणबाट प्राप्त अनुदान तथा सहायता, आन्तरिक आम्दानी र स्थानीय सरकारबाट सञ्चालन भएको आयोजनाहरु समेतको आयव्यय हिसाबको आर्थिक वर्ष २०७८।७९ को समग्र संचित कोषको संक्षिप्त अवस्था निम्न बमोजिम रहेको छ।
<table>
<tr><th>सि.नं.</th><th colspan="3">आयतर्फ</th><th>सि.नं</th><th colspan="3">व्ययतर्फ</th></tr>
<tr><td></td><td>विवरण</td><td>रकम</td><td>रकम</td><td></td><td>विवरण</td><td>रकम</td><td>रकम</td></tr>
<tr><td>१</td><td>गतवर्षकोजिम्मेवारी</td><td></td><td>६०४०६१५०।४९</td><td>१</td><td>चालुखर्च</td><td></td><td>२४६६०९२७०।७१</td></tr>
<tr><td></td><td>क) नगद</td><td>0</td><td></td><td>२</td><td>पूँजीगतखर्च</td><td></td><td>१४६३३१७८९।६४</td></tr>
<tr><td></td><td>ख)बैंक</td><td>६०४०६१५०।४९</td><td></td><td>३</td><td>कोष खर्च</td><td></td><td>४९४३०१३।६०</td></tr>
</table></td><td></td></tr>
</table>

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	राजस्व (आन्तरिकआय)		७६६४२५८१।७६	४	धरौटीफिर्ता तथा सदरस्याहा		१६२६५८२।००	बेरुजु रकम
				क) आन्तरिकराजस्व	४७५८९८२।१४		५	शसर्तअनुदानफिर्ता- संघिय		३९४७७४३३।३०	
				ख) राजस्वबाँडफाँड	७१८८३५९९।६२		६	शसर्तअनुदानफिर्ता- प्रदेश		२६६९२५५।००	
			३	**वित्तियहस्तान्तरण-संघ**		३०५०७००००।००	७	**मौज्दात**		६१४१००९६।९०	
				क) वित्तियसमानीकरणअनुदान	९७६००००।००			**क)नगदमौज्दात**	०		
				ख) सशर्तअनुदान- नगद	१९११४८०००।००			**ख)बैंकमौज्दात**	५५०८३३४९।६०		
				ग) सशर्तअनुदान– आन्तरिक ऋण	१६३२२०००।००			**ग) कोष खाता**	५०६५६५।३०		
			४	**प्रदेशसरकारबाटप्राप्तअनुदान**		२४४९८३६६।००		**घ) धरौटी मौज्दात**	५८२०१८२।००		
				क) वित्तियसमानीकरणअनुदान	१००४२०००।००						
				ख) सशर्तअनुदान	८८४२५८४।००						
				ग) समपुरकअनुदान	४४०७१३५।००						
				घ) विशेषअनुदान	१२०६६४७।००						
			५	**अन्य**		२१९५४०००।००					
				क)एस.एस.डि.पि.सोधभर्ना हुने अनुदान	२५०००००।००						
				ख) एस.एस.डि.पि.सोधभर्ना हुने ऋण	७२०००००।००						

https://nams.oag.gov.np

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय								बेरुजु रकम
				ग) जिपिइ सोधभर्ना हुने अनुदान	५७०००००।००						
				घ) आयडीए सोधभर्ना हुने ऋण	६५५४०००।००						
				ङ) युरोपियन युनियन	१६०००००।००						
			६	**विभिन्न कोष**		५४४९५७८।९०					
			७	**धरौटीआय**		७४४६७६४।००					
				जम्मा		**५०३०६७४४१। १५**		**जम्मा**		**५०३०६७४४१। १५**	

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
२.२			**वित्तीय विवरण** – स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७२ मा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले प्रत्येक वर्षको साउन एक गतेदेखि आगामी वर्षको असार मसान्तसम्मको अवधिलाई आर्थिक वर्ष कायम गरी आय र व्ययको हिसाव राख्नुपर्दछ । सोही ऐनको दफा ६९ मा तोकिय अनुसार गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो आर्थिक कार्य प्रणालीको व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा देहाय बमोजिम छन् • स्थानीय तहले संचित कोषमा गत विगतको बाँकी, यस वर्ष प्राप्त रकम र संचित कोषवाट भएको खर्च स्पष्ट देखिने गरी खाता राखेको छैन । • लेखापरीक्षणका क्रममा बैंक नगदी किताब तथा पेश्की खाता अद्यावधिक नरहेको कारण स्थानीय तहले पेश गरेको आय–व्यय विवरण यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था छैन । • गतबर्षको बाँकी मौज्दात रु. ६,६२,८६,१११।०० रहेकोमा यस वर्षको शुरु मौज्दात रु. ६,०४,०६,१५०।४९ रहेको छ । फरक परेको रु. ५८,७९,९६०।५१ सम्वन्धमा यकिन गरी हिसाव मिलान गर्नुपर्दछ । • सुत्रको म.ले.प.फा.नं.२७२ ले देखाउने श्रेस्ता अनुसार बैक बाँकी रकम यथार्थ देखिदैन । • स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को नियम ७२(२) मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा नियम ७६(२) मा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा यस पालिकाले २०७६।२।१९ मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको NEPSAS based ढाँचामा प्रतिवेदन तथा लेखाङ्कन गरेको पाईएन । • स्थानिय तहमा प्राप्त हुने सवै कार्यक्रमहरुलाई समावेश गरी वित्तिय प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं. २७२) तयार गर्नुपर्नेमा पालिकाले सुत्रबाट तयार भएको वित्तिय प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं. २७२) मा सिग्यासतर्फको अन्तरसरकारी अख्तियारीतर्फको कार्यक्रम समाबेश नगरेबाट प्रस्तुत आर्थिक विवरणले सवै कारोवारलाइ प्रतिनिधित्व गरेको छैन । स्वीकृत लेखा ढाँचामा लेखा राखी नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान अनुसार आर्थिक विवरण तथा लेखा प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्दछ । त्यसैले तोकेबमोजिमका वित्तीय विवरणहरु तथा खाताहरु अद्यावधिक गरी आय र व्ययको वास्तविक स्थिति देखिने गरी लेखांकन गर्नुपर्दछ ।	
२.३			**एकिकृत आय-व्यय विवरण :-**कार्यालयले सूत्र लेखाप्रणालीको प्रयोग गरेतापनि लेखा प्रणालीका स्वीकृत ढाँचाहरु स्वचालित रुपमा सृजना गर्ने गरेको देखिएन । जस्तै नगरपालिकाको एकिकृत आयव्यय विवरण सुत्र प्रणालीबाट तयार हुने गरेको छैन।उल्लेखित कुराहरुमा सुधार गरी संचित कोष खाताको मर्म अनुसार समयमै श्रोतगत रुपमा आम्दानी जनाउने र निकासा खर्च लेखी संचित कोषको यथार्थ हिसाव देखाउन सम्बन्धित निकायको ध्यान जानु पर्दछ ।	
२.४			**सञ्चित कोषको चौमासिक विवरण-** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७६(५) मा नगरपालिकाले स्थानीय सञ्चित कोषमा भएको आय व्ययको चौमासिक शीर्षकगत विवरण तयार गरी संघीय अर्थ मन्त्रालय, प्रदेश अर्थ मन्त्रालय, मन्त्रालय तथा राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगमा पठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। नगरपालिकाले यो वर्ष सञ्चित कोषको चौमासिक हिसाव तालुक निकायमा पठाएको देखिएन। ऐनले तोके वमोजिमका बमोजिमका विवरणहरु तालुक निकायहरुमा पठाउनु पर्दछ।	

३ क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
			आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली : **आन्तरिक नियन्त्रणः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम स्थानीय तहले आफ्नो कार्यालयवाट सम्पादन गरिने कार्य मितव्ययी, प्रभावकारी, नियमितता र दक्षतापूर्ण ढंगवाट सम्पादन गर्न र वित्तीय प्रतिवेदन प्रणालीलाई विश्वसनीय वनाउन तथा प्रचलित कानून वमोजिम कार्य सम्पादन गर्न आ–आफ्नो कामको प्रकृति अनुसारको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्ने व्यवस्था छ।कार्यालयले कार्यविधि तयार नगरेको कारण आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको अवस्था कमजोर रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा देहाय बमोजिम छन् : • स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन 2074 को दफा 11 अनुसार आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्यांक संकलन, अभिलेखांकन र व्यवस्थापन गर्नुपर्नेमा गरेको पाईएन । • पालिकाले एक आर्थिक वर्ष भित्र भएको आर्थिक कारोवारको अनुसुची 14 वमोजिमको ढाँचामा वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरेको पाईएन । • पालिकाले कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता राखेको पाईएन । साथै पालिकाबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्यियन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति प्रतिवेदन तयार गरेको पाईएन। • कार्यालयको श्रेष्ता र वैक विचको हिसाव फरक परे वा नपरेको सम्वन्धमा वैक हिसाव मिलान विवरण तयार नगरेको कारण हिसाव मिलान भए नभएको सम्वन्धमा यकिन गर्न सकिएन । • अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ बमोजिम मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्नेमा पालिकाले सो बमोजिमको मध्यकालीन खर्चको संरचना तयार गरेको पाईएन । • स्थानिय तह संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६५, ६६ र ६७ मा क्रमशः स्थानिय राजस्व परामर्श समिती, स्रोत अनुमान र बजेट सीमा निर्धारण समिती र बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिती गठन गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले उक्त समितीहरु गठन गरेको पाइएन । • विषयगत क्षेत्रमा संचालन हुने कार्यक्रममा बैठक भत्ता, भ्रमण भत्ता, तालिम, गोष्ठीतर्फ बढी केन्द्रित भई वितरणमुखि रहेको पाइयो । • पालिकाले जिन्सी सामानको एकीकृत विवरण तथा सहायक जिन्सी खाता अध्यावधिक नगरी वडा कार्यालय तथा विभिन्न संघ संस्थालाई वितरण गरेको पाईयो । • वडा कार्यालयमा रहेका जिन्सी समान अभिलेख पालिकाको मूल जिन्सी खातामा अध्यावधिक गरेको पाईएन । साथै सहायक जिन्सि खाता खडा गरेको छैन । • जिन्सी निरिक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भए अनुसार विभिन्न मालसामान मर्मत तथा लिलाम गर्नु पर्नेमा गरेको पाईएन । • मुल्य अभिवृद्धि कर नियमावली २053 को नियम 6 क अनुसार ठेक्का सम्झौता र कर भुक्तानीको जानकारी सम्वन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयलाई नदिएको आर्थिक वर्षको अन्तमा मात्र दिइएको तथा इ टीडिएस नगरेको । • कार्यालयले उद्वेश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरु पहिचान गरि निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख नराखेको । • कुनै रकम भुक्तानी दिँदा रित पुगे वा नपुगेको जाँज गरी रसिद विल भर्पाइहरुमा सिलसिलेवार नम्बर राखी कार्यालय प्रमुखले तोकेको कर्मचारीले भुक्तानी भएको जनाउने छाप समेत लगाई दस्तखत गरी प्रमाणित गर्नुपर्नेमा सो अनुसार गरेको पाईएन । • पालिका अन्तर्गत रहेको सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख राखेको देखिएन । • कार्यविवरण तयार गरी कर्मचारीहरुलाई अधिकार र जिम्मेवारी दिनुपर्नेमा दिएको देखिएन ।	

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
			• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन 2074 को दफा 13 वमोजिम आर्थिक वर्ष शुरु हुनुभन्दा पन्ध्र दिन अगावै पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको निर्माण सामाग्री मूल्य, ज्याला, भाडा तथा अन्य महशुलको स्थानीय न्युनतम दररेट तोक्नु पर्नेमा तोकेको पाईएन। • ठेक्काहरुको विस्तृत विवरण देखिने गरि ठेक्का खाता राखेको पाईएन। • पेश्की लेजर, व्यक्तिगत पेस्कीको विवरण खडा गरी अद्याबधिक गरी राख्नुपर्नेमा राखेको पाइएन । • कतिपय योजनाहरुमा इष्टिमेट तयार गरेको, स्वीकृत गरेको, नापी मूल्याकन गरेको, जाँच गरेको, स्वीकृत गरेको, ठेक्का बिल र कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरेको, स्वीकृत गरेको मिति उल्लेख नभएको । • निर्माण कार्यको कार्यसम्पन्न प्रविदेन अनुसार नापी किताव तयार गरी उक्त नापी कितावलाई नियमको प्रावधान अनुरुप अद्यावधिक गरी राख्नुपर्नेमा योजनाहरुको नापी लुज पेपरमा भर्ने गरेको पाइयो।अतः योजनागत नापी किताव बनाई भएको कार्य र खर्चको विवरण अद्यावधिक गरेको देखिएन । • एक लाख भन्दावढीको मालसामान खरीद गर्दा सार्वजनिक खरीद नियमावलीको नियम ११ वमोजिम लागत अनुमान तयार नगरेको । • स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन 2074 को दफा 74(2) अनुसार सार्वजनिक खरिद नियमावली वनाई लागु गर्न सक्ने व्यवस्था भएकोमा वनाएको पाईएन । • सार्वजनिक खरिद नियमावली 2064 को नियम 97 अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्नेमा गरेको पाईएन । • संस्था दर्ता ऐन, २०३४ को दफा ३ अनुसार पालिकाबाट संचालन भएका विभिन्न योजना निर्माण गर्न गठन गरेका उपभोक्ता समिति उक्त ऐनको व्यवस्था अनुसार मान्यता प्राप्त हुने गरी दर्ता गरेको पाइएन । • सञ्चालित योजनाको सूचना पाटीमा आय–व्यय, अपेक्षित र वास्तविक लाभका साथै उपभोक्ताको योगदान र कार्यसम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गर्नु गराउनु पर्नेमा पालना भएको पाईएन। • वातावरण संरक्षणको एकिकृत दिर्घकालिन योजना तयार नगरेको • सुशासन व्यवस्थापन तथा सञ्चालन नियमावली २०६५ को दफा १४ अनुसार नागरिक वडापत्रमा उल्लेखित सेवाहरुको कार्यान्वियन स्थिती अनुगमन गर्न अनुगमन संयन्त्र तय गरेको पाईएन। • निजामती सेवा ऐन 2049 वमोजिम कार्य विवरण वनाई लागु गरेको पाईएन । • निजामती सेवा ऐन 2049 को दफा 7 ख 2 वमोजिम तलवि प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलव भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्नेमा कार्यालयले तलवी प्रतिवेदन पारित नगरी पालिकातर्फ, वडा कार्यालयतर्फ र स्वास्थतर्फ रु ४,०१,६५,८४१।०० तलब खर्च लेखेको पाईयो ।तलबी प्रतिवेदन पारित नहुँदा ग्रेडसमेत यकिन हुन सकेन । • मन्त्रालयको मिति २०७३।१२।२५ को आर्थिक कारोबार तथा खाता सञ्चालन सम्बन्धमा थप स्पष्ट पारिएको परिपत्रको दफा १७ बमोजिम यस पालिका तथा पालिकामा समाहित भएका साविकका गाउँ विकास समितिको नाममा रहेको पेश्की तथा बेरुजु अभिलेख समायोजन भएको पालिकामा कायम गरी नियमानुसार पेश्की फछ्र्यौट तथा बेरुजु सम्परीक्षण कार्य गर्नुपर्नेमा यस पालिकामा समाहित भएका साबिकका विषयगत कार्यालयको बेरुजू लगत तथा सम्परीक्षणको अभिलेख एकिन गरी अध्यावधिक नगरेकोले पालिकाले उक्त व्यवस्थाको कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ ।	

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
			तसर्थ पालिकाले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तत्काल तयार गरी सुदृढ खरिद व्यवस्थापन, समग्र वित्तीय कारोवारको लेखांकन एवं प्रतिवेदन गरी प्रतिस्पर्धी, पारदर्शी र मितव्ययी कारोवार गर्न गराउन आवश्यक देखिन्छ ।	
४			**बजेट तथा कार्यक्रम तर्फ :**	
४.१			**बजेट पेश, पारित र अख्तियारी -** स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजश्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस स्थानीय तहमा मिति २०७८।३।१६ मा रु. ४५ करोड २३ लाख ३८ हजारको बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा सोहि दिन पारित भएको छ । समयमा बजेट पेश गरी पारित गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।	
४.२			**बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने ब्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको भएता पनि आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्य.क्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गरेको समेत नदेखिएकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको ब्यवस्थाको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ ।साथै पालिकाले सभाबाट स्वीकृत कार्यक्रम र प्रदेश सरकार तथा अन्य प्रदेश कार्यालयबाट संचालित पालिका क्षेत्र भित्रको योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरो परे नपरेको यकिन गर्न संचालित योजना तथा कार्यक्रमको दोहोरो नपर्ने गरी अभिलेख राखेको नदेखिएकोले लगत राखी दोहोरो पर्नबाट जोगाउनुपर्दछ ।	
४.३			**स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सो को सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कुल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरु फाल्गुन महिनाभित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप २ वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले चैत्र १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले समितिको गठन गरेको छैन । ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमा लगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एंव सोको पालनामा सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ ।	

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
४.४			**योजना र कार्यान्वयनः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ वमोजिम स्थानीय तहले योजना वनाउँदा सहभागितामूलक, उत्पादनमूलक र प्रतिफल प्राप्त हुने योजना छनौट गरी प्राथमिकिकरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। साथै योजना वनाउँदा मध्यम तथा दीर्घकालीन प्रकृतिका आयोजनाहरूको सूची समेत तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकाको यस वर्ष विभिन्न योजना संचालनको लागि बजेट व्यवस्था गरेकोमा पालिकाले दिर्घकालिन योजना छनौट तथा प्राथमिकिकरण नगरेको र अधिकांश कच्ची वाटो र कम महत्वका योजना छनौट गरी रकम खर्च गरेको देखिन्छ। दिर्घकालिन योजना छनौट तथा प्राथमिकिकरणगरी सहभागितामूलक, उत्पादनमूलक र प्रतिफल प्राप्त गर्ने गरी योजना छनौट गरी सञ्चालन हुनुपर्दछ।	
४.५			**चौमासिक खर्च :–** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६(३) अनुसार प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले नगरपालिका कोषबाट खर्च भएको रकमको चौमासिक प्रगति त्यस्तो अवधि समाप्त भएको पन्ध्र दिनभित्र कार्यपालिकाको बैठकमा पेश गर्नुपर्ने उल्लेख छ । कार्यालयले उपलव्ध गराएको पूँजीगत शीर्षकको चौमासिक खर्च विवरण विश्लेषण गर्दा जम्मा खर्च रु १४ करोड ६३ लाख ३१ हजार ७९० मध्ये तेश्रो चौमासिकमा निम्नानुसार ५४.२० प्रतिशत खर्च भएको छ।जस अनुसार आषाढ महिनामा मात्र कूल खर्चको २१.७९ प्रतिशत खर्च भएको देखियो।अतः आर्थिक बर्षको अन्त्यमा मात्र कार्य हुने र त्यसरी काम गर्दा अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रभावकारी हुन नसकि कामको गुणस्तरमा असर पर्ने सक्ने हुंदा चौमासिक कार्ययोजना अनुसार कार्यसम्पादन गरिनु पर्दछ।	

बजेट उपशिर्षक	कुल खर्च	चौमासिक खर्च (रु. हजारमा)			
		प्रथम चौमासिक	दोश्रो चौमासिक	तेश्रो चौमासिक	आषाढ महिना
पूंजीगत खर्चतर्फ	१४६३३१७९०	११४३१७००	५५५९०९४७	७९३०९१४३	३१८९०२२२
प्रतिशत		७.८१	३७.९९	५४.२०	२१.७९

<table>
<tr><th>क्रम</th><th>भौचर नम्बर</th><th>भौचर मिति</th><th>बिषय</th><th>बेरुजु रकम</th></tr>
<tr><td>४.६</td><td></td><td></td><td>क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थितिः स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ । यस पालिकाको विवरण अनुसार २०७८।७९ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।
<table>
<tr><th>मुख्य क्षेत्र</th><th>वार्षिक वजेट</th><th>खर्च रकम</th><th>कुल खर्च मध्ये प्रतिशत</th></tr>
<tr><td>आर्थिक विकास</td><td>१९९०१०००</td><td>१७२२४५५१</td><td>४.३८</td></tr>
<tr><td>सामाजिक विकास</td><td>२८२९४९०००</td><td>२१६६६८४१८</td><td>५५.१४</td></tr>
<tr><td>पूर्वाधार विकास क्षेत्र</td><td>१०८०८१८००</td><td>९२८०८७७९</td><td>२३.६२</td></tr>
<tr><td>सुशासन र अन्तरसम्वन्धित क्षेत्र</td><td>२८६००००</td><td>१७९१९०६</td><td>०.४६</td></tr>
<tr><td>कार्य सञ्चालन तथा प्रशासनिक खर्च</td><td>७३२०७८१२</td><td>६४४४३४०७</td><td>१६.४०</td></tr>
<tr><td>जम्मा</td><td>४८६९९९६१२</td><td>३९२९३७०६१</td><td></td></tr>
</table>
पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार बजेटमध्ये सामाजिक विकासमा सवभन्दा बढी ५५.१४ प्रतिशत र सुशासन तथा अन्तरसम्वन्धित क्षेत्रमा सवभन्दा कम ०.४६ प्रतिशत मात्र रहेको छ।</td><td></td></tr>
<tr><td>४.७</td><td></td><td></td><td>खर्च बिश्लेषणः पालिकाले यसबर्ष कुल आन्तरिक आयबाट रु ४७५८९८२।००, राजस्व बाँडफाँड र अनुदानबाट रु ३७६९५३५९९।६२ -समेत रु ३८१७१२५८१।६२ आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रु २४६६०९२७०।७१ र पूँजिगत तर्फ रु १४६३३१७८९।६४ गरी रु ३९२९४१०६०।३५ खर्च भएको छ । खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा १.२१ प्रतिशत रहेको छ । यसबर्ष पदाधिकारी सुबिधामा रु ५००५००० खर्च भएको छ जुन आन्तरिक आयको १०५.१७ प्रतिशत रहेको छ । पालिकालाई प्राप्त भएको सबै अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकमबाट ६२.७६ प्रतिशत चालु र ३७.२४ प्रतिशतमात्र पूँजिगत निर्माणमा खर्च भएको देखिन्छ । यसबाट पालिकाहरुले बिकास निर्माण कार्यक्रम संचालनमा न्युन खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा बढि खर्च गरेको देखिन्छ । प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम अधिकरुपमा बिकास निर्माणमा परिचालन गरिनुपर्दछ ।</td><td></td></tr>
<tr><td>५</td><td></td><td></td><td>कानून निर्माण एवं कार्यान्वयन तर्फ :</td><td></td></tr>
</table>

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
५.१			**कानून र सञ्चालन स्थिति** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वियनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ ।जसअनुसार स्थानीय तह सञ्चालनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट ३० नमूना कानूनहरु बनाई उपलब्ध गराएकोमा यस पालिकाले हालसम्म ४ वटा ऐन, ३ वटा नियमावली, १७ कार्यविधि गरी २४ कानुन निर्माण गरेको छ ।	
५.२			**राष्ट्रिय भवन संहिता**– स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४३ बमोजिम भवनको नक्सा पास गर्दा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे अनुसारको राष्ट्रिय भवन संहिताको पालना गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । राष्ट्रिय भवन संहिताको अधिनमा रही थप मापदण्ड समेत बनाई लागू गर्न सक्ने व्यवस्था छ । भवन संहिता पालनालाई पालिकाले कार्यान्वियनमा ल्याएको देखिएन । भवनको नक्सा पास गर्दा भवन संहिताको पालना गर्नुपर्दछ । नक्सापासलाई तदारुकताको साथ कार्यान्वियनमा ल्याईनुपर्दछ।	
६			**संगठन तथा कर्मचारी ब्यवस्थापन तर्फ :**	
६.१			**प्रशासकीय संगठन र कर्मचारी व्यवस्थापन** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ । पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित ३३ दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधि सम्म २३ जना पदपूर्ती भएको देखिन्छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार कार्य व्यवस्थापनका दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण प्रशासन अधिकृत, वडाका सवइन्जिनियर ३ सहित १० पदहरु रिक्त रहेका छन् । दरबन्दी बमोजिम जनशक्तिको पूर्णता नहुँदा विषयगत कार्यक्रम सञ्चालन, सेवा प्रवाह तथा पालिकाको समग्र कार्य सम्पादनमा असर परेको स्थिति छ । तसर्थ रिक्त पदहरु यथाशक्य छिटो पूर्ति गरी सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।	
६.२			**वडा सचिवको पदपूर्ती** – पालिका अन्तर्गतका वडा कार्यालयवाट संचालित सेवा प्रवाहमा महत्वपूर्ण भूमिका रहेका वडा सचिवको दरवन्दी र पदपूर्तीको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ । रिक्त पदहरुको पदपूर्ती गर्नुपर्दछ ।	

वडा संख्या	वडा सचिवको दरवन्दी	वडा सचिवको पदपूर्ती	रिक्त वडा सचिव
७	७	५	२

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
६.३			**कर्मचारी करार –** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र र कार्यबोझको विश्लेषण गरी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षणको आधारमा स्थायी प्रकृतिको कामको र सेवा करारबाट लिईने कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने र अस्थायी दरबन्दी सृजना गर्न नसकिने व्यवस्था छ । तर पालिकाले विभिन्न पदमा कर्मचारीहरु करारमा राखि रु.१ करोड २ लाख २७ हजार १३० खर्च लेखेको छ । त्यसैगरी सोही ऐनको २०७४ को दफा ८३(८) वमोजिम पालिकाले नगर प्रहरी, सवारी चालक, कार्यालय सहयोगी, पलम्बर, इलेक्टीसियन, चौकिदार, मालि, बगैँचे लगायतका पदमा मात्र करारवाट सेवा लिन सकिने व्यवस्था गरेको छ । स्थानीय तहले माथि उल्लेखित पद वाहेकको करार नियुक्ति गरी बर्षभरीमा रु. १८ लाख ०८ हजार भुक्तानी गरेको अनियमित देखिएको रु…… क्रम: ६.३.१ · कर्मचारीको/फर्म/संगठन नाम: विभिन्न · असुली रकम: १८,०८,०००	१,८०८,०००
६.४			स्थानिय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानिय तहले स्थानिय सेवाका आफ्नै दरवन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलवबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।पालिकाले यसवर्ष वित्तिय समानिकरणवाट कर्मचारी कल्याण कोषमा रु १७०००००।०० ट्रान्सफर भएको रकम चन्द्र प्रकाश शर्मालाई भुक्तानी दिएको छ । तर उक्त कोष सन्चालन सम्वन्धि पालिकाबाट कुनै ऐन कानुनको व्यवस्था भएको देखिएन । यसरी कानुनी व्यवस्था बेगर पालिका अनुदानवाट सोझै कर्मचारी कल्याण कोषमा रकम ट्रान्सफर गरी भुक्तानी गर्न नमिल्ने देखिएकोले उक्त रकम फिर्ता लिई स्थानिय तहको संचित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने रु क्रम: ६.४.१ · कर्मचारीको/फर्म/संगठन नाम: कर्मचारी कल्याण कोष · असुली रकम: १७,००,०००	१,७००,०००
६.५			**सेवा प्रवाह –** सुशासन (व्यवस्थापन तथा संचालन) ऐन, २०६४ को दफा २५ मा सर्वसाधारणलाई सेवा प्रदान गर्ने वा जनसम्पर्क कायम गर्ने प्रत्येक सरकारी निकायले सबैले देख्ने ठाँउमा कार्यालयले दिने सेवा र त्यसको प्रकृति, सेवाग्राहीले सेवा प्राप्त गर्न पूरा गर्नु पर्ने कार्यबिधि, सेवा प्रदान गर्ने पदाधिकारी र निजको कार्यकक्षको विवरण ,सेवा प्रदान गर्न लाग्ने समयाबधि र सेवा प्राप्त गर्न कुनै दस्तुर तथा अन्य रकम लाग्ने भए सो को विवरण , खुलाई नागरिक वडापत्र राख्नु पर्ने र सो बमोजिम सेवा प्रदान गरेको अभिलेख राख्नुपर्ने ब्यवस्था छ ।कार्यालयले पेश गरेको विवरण अनुसार यस वर्ष १८५९ ब्यक्तिगत घटना दर्ता जस्ता सेवा प्रवाह गरेको छ । स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ११ मा उल्लेखित स्थानीय निकायको काम कर्तव्य र अधिकार मध्ये अधिकांश सेवा प्रवाह गर्नुपर्ने विषयमा पूर्वाधारका कारण प्रवाह गर्न सकेको छैन । अतः जनशक्ति र पूर्वाधारको विकास गरी निकायको सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ ।	
७			**सम्पत्ति व्यवस्थापन तथा सुरक्षा :**	

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
७.१			**सम्पती हस्तान्तरण :** स्थानीय सरकार संचालन ऐन,2074 को दफा 97, 98 र 104 अनुसार विषयगत कार्यालयको चल अचल सम्पति ,दायित्व तथा अभिलेख उक्त कार्यालयहरु समाहित भएका पालिकामा स्वत हस्तान्तरण हुने व्यवस्था छ । यसरी हस्तान्तरण हुने सम्पूर्ण सम्पतिको अभिलेख तथा जिन्सी लगत खाता २०७५ असार मसान्त भित्र स्थानीय तहले तयार गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा यस पालिकाले सम्पतिको अभिलेख तथा जिन्सी लगत तयार नगरेको, कम्प्यूटर, ल्यापटप, प्रिन्टर, मोबाइल फोन सेट र अन्य फर्निचर जस्ता मूल्यवान सामानहरु जिम्मेवारी सारेको पाईएन । यसरी जिन्सी मालसामानको आम्दानी नजानाउँदा जिन्सी मालसामानहरु हराउने र हिनामिना हुन सक्ने हुँदा खरिद गरिएका मालसामानहरुको प्रकृति अनुसार सम्बन्धित जिन्सी खातामा आम्दानी जनाई जिन्सी खाता अध्यावधिक गर्नुपर्दछ।	
७.२			**सार्वजनिक जग्गा संरक्षण** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९७ मा पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सरकारी सामुदायिक तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेख मर्मत सम्भार र संरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।गाँउ पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गरेको अभिलेख राखेको पाइएन । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सम्पत्तिको रेखदेख मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गरी अभिलेख राख्नु पर्दछ ।	
७.३			**बरबुझारथ :** सरकारी कामको प्रयोजनका लागी लिएको सम्पत्ति सरकारी सेवा बाट निबृत्त हुँदा एबं अलग हुँदा फिर्ता गर्नुपर्दछ ।पालिकाको जिन्सि अभिलेखमा ३६ ल्यापटप रहेको देखिएपनि सहायक खाता राखेको छैन । प्राप्त भएसम्मको विवरण अनुसार सवै ल्यापटर कार्यालयमा मौज्दात नरहेको र पूर्व जनप्रतिनिधीलाई समेत बुझाएको देखियो । पूर्व जनप्रतिनिधिलाई बुझाएको संख्या यकिन गरि फिर्ता प्राप्त गरि जिन्सि अभिलेख जनाउनुपर्दछ ।	
८			**• अनुदान फिर्ता, वितरण र उपयोग तर्फ :**	
८.१			**अनुदान फिर्ता** – संघीय एवं प्रदेश सरकारको कानून एवं कार्यविधि बमोजिम ती निकायबाट स्थानीय तहमा प्राप्त हुने समपुरक वाहेकका अनुदान खर्च नभई बाँकी रहेको अवस्थामा सम्बन्धित निकायमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाको प्राप्त विवरण अनुसार २०७९ असार मसान्तसम्ममा अनुदान फिर्ता नभई अर्को आर्थिक बर्ष शुरु भएपछि मात्र फिर्ता भएको पाइयो । समयमै फिर्ता गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।	
८.२			**अनुदानको अनुगमन** – सार्वजनिक निकायबाट उपलब्ध गराईएको अनुदानको सही सदुपयोग भए नभएको एकीन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने निकायले समय समयमा अनुगमन गर्नुपर्दछ।नगरपालिकाले कृषि, पशु, शैक्षिक सेवा, सामान खरिदमा विभिन्न विद्यालय तथा सहकारी संस्थाहरुलाई अनुदान खर्च लेखेको छ।कार्यालयबाट बितरण भएको अनुदानको सहि सदुपयोग भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन तथा सोबाट प्राप्त उपलव्धी मापन गरेको छैन । साथै अनुदान सम्बन्धमा स्थानीय अनुदान नीति तय गरेको छैन।तसर्थ अनुगमनलाई प्रभावकारी वनाई संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहबाट वितरण हुने अनुदानमा दोहोरोपना नहुने गरी अनुदानग्राहीको जीबनस्तरमा सुधार आएको यकिन गरी रकमको पूर्ण सदुपयोग गराउनेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।	

<table>
<tr><th>क्रम</th><th>भौचर नम्बर</th><th>भौचर मिति</th><th>बिषय</th><th>बेरुजु रकम</th></tr>
<tr><td>९</td><td></td><td></td><td>विविध खर्च तथा आर्थिक सहायता:</td><td></td></tr>
<tr><td>९.१</td><td></td><td></td><td>खाना तथा विविध खर्च – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा विविध खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । तर पालिकाले रु. २६,७२,६७८ यस वर्ष खाना तथा विविधतर्फ मात्र खर्च गरेको छ । यसमध्ये प्रयोजन नखुलेका तथा खर्चको विवरण बेगर विल मात्र राखेर खर्च भएका निम्नानुसारको विविध खर्चको पुस्टी हुने प्रमाण पेश गर्नुपर्ने अन्यथा असुल गर्नुपर्ने रु
<table>
<tr><th>भौ.नं. मिती</th><th>भुक्तानी पाउने व्यक्ति तथा संस्था</th><th>रु</th></tr>
<tr><td>५९३।०७९।३।२५</td><td>न्यू चेसिस एण्ड चेयर्स होटल</td><td>१७८५०।००</td></tr>
<tr><td>५९३।०७९।३।२५</td><td>सज्जन होटल</td><td>१०७३०।००</td></tr>
<tr><td>५८३।०७९।३।२५</td><td>न्यू चेसिस एण्ड चेयर्स होटल</td><td>१९१२५।००</td></tr>
<tr><td>५७५।०७९।३।२५</td><td>न्यू चेसिस एण्ड चेयर्स होटल</td><td>३५०००।००</td></tr>
<tr><td>५६८।०७९।३।२४</td><td>प्रदिप होटल</td><td>२३९३०।००</td></tr>
<tr><td>५५४।०७९।३।२४</td><td>प्रदिप होटल</td><td>९६६८२।००</td></tr>
<tr><td>५५४।०७९।३।२४</td><td>सज्जन होटल</td><td>१५५७०८।००</td></tr>
<tr><td>५०३।०७९।३।२०</td><td>न्यू चेसिस एण्ड चेयर्स होटल</td><td>५६५४०।००</td></tr>
<tr><td></td><td>जम्मा</td><td>४१५५६५।००</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>क्रम</th><th>कर्मचारीको/फर्म/संगठन नाम</th><th>असुली रकम</th></tr>
<tr><td>९.१.१</td><td>न्यू चेसिस एण्ड चेयर्स होटल</td><td>१,२८,५१५</td></tr>
<tr><td>९.१.२</td><td>प्रदिप होटल</td><td>१,२०,६१२</td></tr>
<tr><td>९.१.३</td><td>सज्जन होटल</td><td>१,६६,४३८</td></tr>
</table>
</td><td>४१५,५६५</td></tr>
</table>

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
९.२			**आर्थिक सहायता** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहको रकमबाट आर्थिक सहायता, चन्दा, पुरस्कार एवं संस्थागत अनुदान वितरण गर्न पाउने व्यवस्था रहेको देखिंदैन । तर नगरपालिकाले यस वर्ष रु ३ लाख ४३ हजार ४२० आर्थिक सहायता र अन्य संस्था सहायता ८८२८५०।०० वितरण गरेको छ।	
१०			**सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रम :** पालिकाले यस कार्यक्रम अन्तर्गत १५३ घरका लागी दोश्रो किस्ता वापत प्रतिघर रु १७२४१।०० दरले रु २६३७८७३।०० लाभग्राहिको खातामा जम्मा गरेको पाईयो । लाभग्राहि छनौटको आधार र कुनै पनि कागजात पेश भएन । छनौटको आधार सहित कार्यसम्पन्न गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु जस्तापाता खरिदका लागी वोलपत्रको सूचना प्रकाशन गरी सिद्धार्थ हार्डवेयर एण्ड सप्लायर्स प्रा.लि. सँग रु ९७५४७२५।०० को सम्झौता गरेको छ । लागत अनुमान भन्दा ०.०२३ प्रतिशत न्यूनमा सम्झौता भएकाले पर्याप्त प्रतिस्पर्धा भएको समेत देखिएन । उक्त सप्लायर्सलाई रु ९७०७७८५।०० भुक्तानी गरेको छ । जस्तापाता वितरणको आधार र मापदण्ड समेत स्पस्ट नगरिएको अवस्था छ । खरिद गरीएको उक्त जस्तापाता जिन्सि दाखिला नभएको र वितरण गरेको भर्पाइ समेत संलग्न नभएकोले जिन्सी दाखिला गरेको तथा वितरणको मापदण्ड र आधार पेश गर्नुपर्ने रु <table><tr><th>क्रम</th><th>कर्मचारीको नाम</th><th>असुली रकम</th></tr><tr><td>१०.१</td><td>सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रम</td><td>९७,०७,७८५</td></tr></table>	९,७०७,७८५
११			**विपद् व्यवस्थापन तर्फ :**	
११.१			**कार्य योजना :** विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७(२) तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७६ को नियम (८) मा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारमा प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिबाट स्वीकृत एकीकृत क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम अनुरुप हुने गरी स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वियन गर्ने, बजेट विनियोजन गर्न लगाउने, सबै पक्षको समन्वय र संलग्न गराउने, विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य समिति गठन गर्ने, प्रभावित क्षेत्रमा उद्धार र राहत व्यवस्था गर्ने, ऐन बमोजिम कार्य गरे नगरेको अनुगमन गर्ने, विपद् सूचना प्रणाली विकास र सञ्चालन, तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने, विपद् घरपरिवारको पहिचान गर्ने, कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धिको व्यवस्था र कार्यक्रम सहितको कार्ययोजना तयारी गरी लागू गर्ने गराउने सम्बन्धी व्यवस्था छ । पालिकाले ऐन तथा नियमावलीमा तोकिएका कार्यहरू गरेको पाइएन । ऐन तथा नियमावलीको पालना गर्नुपर्दछ ।	
११.२			**वार्षिक प्रतिवेदन :** विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ को दफा४५ मा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले प्रत्येक आर्थिक वर्षमा गरेको कामको विवरण सहितको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समिति समक्ष पेस गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले कामको विवरण सहितको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित समितिमा पेस गरेको पाइएन । ऐनमा भएको व्यवस्थाको पालना हुनुपर्दछ ।	

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
११.३			बजेट खर्च गर्दा सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३, नियमावली २०६४, आर्थिक कार्यविधी नियमावली २०६४, मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन २०५२ र नियमावली २०५३, आयकर ऐन २०५८ अनुसारका प्रक्रिया अपनाउनु पर्दछ । ऐन नियमको प्रावधान पालना नभएको देखिएकोमा संकटको समयमा सवारी साधन नचल्ने व्यापार व्यवसाय नखुल्ने र समस्या भई तुरुन्तै खर्च गर्नुपर्ने भएकोले नियमका व्यवस्था पालना हुन नसकेको पालिकाको भनाई रहेको छ । यस पालिकाले कोरोना रोकथाम र व्यवस्थापनमा रु ३३६२१२८।०० खर्च गरेको छ ।	
११.४			यसबर्ष कोभिड १९ रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागी भएको आम्दानी तथा खर्चको विवरण निम्नानुसार रहेको छ ।	

आम्दानी स्रोत	**रु**	**खर्च**	**रु**
गत वर्षको बाँकी	३७४९५७८।९०	राहत वितरण	०
अन्य श्रोतवाट	०	क्वारेन्टाइन निर्माण तथा व्यवस्थापन	०
संघिय कोभिड कोषबाट	०	आइशोलेशन निर्माण उपकरण खरिद	०
प्रदेश कोभिड कोषबाट	०	कोभिड अस्थाई अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन खर्च	१७४५९३०।००
आन्तरिक श्रोतवाट	०	जनशक्ती परिचालन	१४७८६९८।००
		औषधि उपकरण खरिद	१३७५००।००
		यातायात तथा इन्धन	०
		बाँकी	३८७४५०।९०
जम्मा	**३७४९५७८।९०**	**जम्मा**	**३७४९५७८।९०**

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
११.५			कोरोनाको समयमा कार्य गर्ने कर्मचारीहरुलाइ प्रदान गरिएको जोखिम भत्ता सम्बन्धी निम्न विवरण पाइयो ।	

क्रस	जोखिम भत्ता पाउने पदाधिकारी	कर्मचारी वा पदाधिकारी संख्या	भत्ताको प्रकार	२०७७।७८ सम्म खर्च रकम	कैफियत
१	स्वास्थ्यकर्मी	४०	जोखिम भत्ता	७१७२९८	
२	एम्वुलेन्स चालक	३	जोखिम भत्ता	७५०००	
जम्मा		**६६**		**७९२२९८**	

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
१२			**पेश्की वाँकीः** सार्वजनिक खरीद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को बमोजिम कामको मुल्याङ्कन, विल भरपाई र खर्च प्रमाणित गर्ने अन्य कागजात त्यस्तो समिति वा समुदायको वैठकवाट अनुमोदन गराई श्रेस्ता तथा कागजात पेश गरी पेश्की फर्छ्यौट गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। त्यस्तै अन्य पेश्कीको हकमा आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ७४ वमोजिम पेश्की रकम तोकिएको म्याद भित्र फछर्यौट गर्नुपर्दछ ।	

सि.नं.	भौ .नं., मिति	पेस्की लिने	चालु वर्षको पेश्की रू		
			म्याद ननाघेको	म्याद नाघेको	जम्मा पेश्की
१	२७३।०७८।१२।०७	नेपाल विद्धुत प्राधिकरण, सल्यान वितरण केन्द्र	८४६९३३	०	८४६९३३
२	२७५।०७८।१२।०७	नेपाल विद्धुत प्राधिकरण, सल्यान वितरण केन्द्र	६३२९१३	०	६३२९१३
३	२७६।०७८।१२।०७	नेपाल विद्धुत प्राधिकरण, सल्यान वितरण केन्द्र	८४६९३३	०	८४६९३३
४	५०।०७८।९।१३	राम बहादुर केसि	८९०००	०	८९०००
५	१४४।०७८।९।१३	राम बहादुर केसि	३००००	०	३००००
६	३३५।०७८।१२।२४	गणेश डाँगी	१५००००	०	१५००००
		जम्मा	**२५,९५,७७९**	**०**	**२५,९५,७७९**

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
१३			**धरौटीतर्फ :** कार्यालयमा धरौटीको गत वर्षको वाँकि, यो वर्षको आम्दानी, फिर्ता र वाँकिको अभिलेख राखिएको छैन । व्यक्तिगत धरौटि खाता र गोश्वारा धरौटि खाता पूर्ण रुपमा राखिएको छैन धरौटीको बैंक स्टेटमेन्ट समेत लेखापरीक्षणको क्रममा पेश भएन। यसवाट कार्यालयको धरौटी खाताको यथार्थ विवरण यकिन हुन सकेन ।	
१४			**आन्तरिक लेखापरीक्षणवाट देखिएका व्यहोराहरु : निम्न बमोजिमका आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट औल्याइएका बेरुजुहरु फछ्यौट हुनुपर्दछ ।**	
१४.१			प्रमाण पेश गर्नुपर्ने व्यहोराहरु : • गो भौ न १०७।२०७८।०८।०९ मा विविध खर्च वापत न्यु चेचिस एण्ड चेयर्स होटेललाइ रु ११८२०।०० र सज्जन होटेललाइ रु ५६४८०।०० भुक्तानी दिएकोमा कार्यालयको कुन प्रयोजनको लागी खर्च भएको हो सो एकिन गर्न सकिएन । खर्चको प्रमाण तथा आधार पेश गर्नुपर्ने रु ६८३००।०० • आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायी ऐन २०७६ को दफा २४ को २ मा सरकारी रकम खर्च गर्दा मितव्ययी तरीकाले खर्च गर्नु पर्छ भन्ने उल्लेख गरिएको छ ।गो. भौ. न. १४५।२०७८।०९।१३ बाट विविध खर्च अन्तर्गत सज्जन होटेललाइ रु ३०११७।०० भुक्तानी दिएकोमा सो खर्च कार्यालयको कुन प्रयोजनका लागी गरिएको हो नखुलेकोले खर्चको प्रमाण तथा आधार पेश गर्नुपर्ने रु ३०११७।०० • गो भौ न १७५।२०७८।०९।२८ मा विविध खर्च अन्तरगत म्याङगो होम स्टे एण्ड रेस्टुरेण्ड लाइ रु १४३१३।०० भुक्तानि दिएकोमा सो खर्च कार्यालयको कुन प्रयोजनका लागी गरीएको हो नखुलेकोले खर्चको प्रमाण तथा आधार पेश गर्नुपर्ने रु १४३१३।०० • गो भौ न २३६।२०७८।१०।२७ मा विविध खर्च वापत सज्जन होटललाई रु ४५३३०।०० भुक्तानी दिएकोमा यसमा विल मात्र समावेश गरिएको आवश्यक अन्य कागजात नभएकोले खर्चको प्रमाण तथा आधार पेश गर्नुपर्ने रु ४५३३०।०० • गो भौ न ४३८।२०७९।०३।१३ मा विविध खर्च वापत सज्जन होटललाइ जम्मा रु ५५५४५ भुक्तानी दिएकोमा यसमा विभिन्न मिति मा बसेको बैठक खर्च भनेर भुक्तानी दिएकोमा यसमा सँलग्न हुनु पर्ने बैठक बसेको मिति र निर्णय माइन्युट नभएकोले सो पेश गर्नुपर्ने रु ५५५४५।००	२१३,६०५

क्रम	कर्मचारीको/फर्म/संगठन नाम	असुली रकम
१४.१.१	न्यु चेचिस एण्ड चेयर्स होटेललाइ	११,८२०
१४.१.२	म्याङगो होम स्टे एण्ड रेस्टुरेण्ड	१४,३१३
१४.१.३	सज्जन होटल	१,८७,४७२

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
१४.२			असुल गर्नुपर्ने व्यहोराहरु :	१३०,६८४

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
			• गो भौ न २१ मिति२०७८।०५।३१ मा त्रिवेणी मेडिसीन डिष्ट्रिव्युटर्स बाट जम्मा रु ९९३८६७ रुपैयाको औषधि खरिद गरेकोमा यसमा अ कर योग्य खरिद जम्मा रु ९४६६८२को जम्मा रु १४२०० अग्रिम कर कटाउनु पर्नेमा जम्मा रु १०१४ कटायकोले वाँकी अशुल गर्नुपर्ने रु १३१८६।०० • गो भौ न २०० मिति २०७८।०९।३० मा लक्षित वर्ग फिल्टर वितरण शीर्षकबाट जगदेब भाडा पसललाई जम्मा रु २००००० भुक्तानी दिएकोमा अग्रीम कर नकटाएकोले अशुल गर्नुपर्ने रु ३००० • गो भौ न २०५ मिति २०७८।१०।२ मा जैविक विविधता सँरक्षण र जलवायु परिवर्तन सम्वन्धी अभिमुखिकरण तालिम सञ्चाल वापत शारदालाई जम्मा रु ३५००९१ भुक्तानी दिएकोमा रु ४९५०० को बहाल कर कट्टी नगरेकाले अशुल गर्नुपर्ने रु ४९५० • गो भौ न ४१९ मिति २०७९।०३।५ मा आरण घर निर्माण उ.स. लाई भुक्तानी दिएकोमा बहाल कर कट्टी नगरेकाले असुल गर्नुपर्ने रु १२०० • गो भौ न ३८३ मिति २०७९।०१।२५ मा सामुदायीक विद्यालयलाई प्राथमिक औषधि वितरण वापत कुञ्जन मेडिको कन्सर्नलाइ रु १२९२४५ भुक्तानी गरेकोमा अग्रीम कर नकटायकोले असुल गर्नुपर्ने रु १९३९ • गो भौ न ३४२ मिति २०७९।०१।११ मा जुरेढुङगा खानेपानी खरिद उ. स. लाइ ४८००० भुक्तानी दिएकोमा विल जोड्दा जम्मा रु ४५७४७ भएकोले यसमा बढी भुक्तानी भएको असुल गर्नुपर्ने रु २२५३ • गो भौ न ३९८ मिति २०७९।०३।०६ बाट पाथिभार पर्यटन प्रबर्दन विकास उ. स. लाइ जम्मा रु १९२००० भुक्तानी दिएकोमा विल जोड्दा जम्मा रु १७८३०६ हुने भएकाले बढी भुक्तानी दिएको असुल गर्नुपर्ने रु १३६९४ • गो भौ न ४०८ मिति २०७९।०३।०६ बाट ठारा खोला तारजाली व्यवस्थापन उ. स. लाई रु २८८००० भुक्तानी दिएकोमा यसमा विल जोड्दा जम्मा रु २०४८३८ हुने भएकाले बढी भुक्तानी दिएको असुल गर्नुपर्ने रु ८३१६२ • गो भौ न २७ मिति २०७९।०३।२३ वाट श्री नारायण आधारभुत विद्यालयलाई रु ६५०००० भुक्तानि दिएकोमा विल भरपाइ जोड्दा जम्मा रु ६४२७०० हुने भएकाले बढी भुक्तानी दिएको असुल गर्नुपर्ने रु ७३००	

क्रम	कर्मचारीको/फर्म/संगठन नाम	असुली रकम
१४.२.१	आरण घर निर्माण उ.स.	१,२००
१४.२.२	कुञ्जन मेडिको कन्सर्न	१,९३९
१४.२.३	जगदेब भाडा पसल	३,०००
१४.२.४	जुरेढुङगा खानेपानी खरिद उ. स.	२,२५३
१४.२.५	ठारा खोला तारजाली व्यवस्थापन उ. स.	८३,१६२
१४.२.६	त्रिवेणी मेडिसीन डिष्ट्रिव्युटर्स	१३,१८६

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम

१४.२.७	पाथिभार पर्यटन प्रबर्दन विकास उ. स.	१३,६९४
१४.२.८	शारदा	४,९५०
१४.२.९	श्री नारायण आधारभुत विद्यालय	७,३००

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
१५			**पदाधिकारी सुविधा तर्फ :**	
१५.१			**स्थानीय तहका पदाधिकारी सुविधा :** नेपालको संविधानको धारा २२७ मा गाँउसभा तथा नगरसभाका सदस्यले पाउने सुविधाको सम्बन्धमा प्रदेश कानुन बमोजिम हुने व्यवस्था अनुसार कर्णाली प्रदेशले स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको सुविधासम्बन्धी ऐन, २०७५ जारी गरेको छ । उक्त ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार पालिकाबाट देहायबमोजिम रु ५०,०५,०००।०० सुविधाबापत भुक्तानी भएको छ ।	

सि.नं.	विवरण	नगरप्रमुख	नगर प्रमुख	वडाअध्यक्ष जना	कार्यपालिका सदस्य ६ जना	सभाका सदस्य २२ जना	जम्मा
१	टेलिफोन, मोबाइल	३०००	३०००	२१०००	६०००	११०००	५०,०५,०००
२	पुस्तक, पत्रिका इन्टरनेट	३०००	३०००	२१०००	६०००	२२०००	
३	अतिथि सत्कार	५०००	४०००	२८०००	६०००	२२०००	
४	अनुगमन खर्च	१५०००	१२०००	५६०००	३३०००	४४०००	
५	खानेपानी/बिजुली सरसफाइ	४०००	३०००	७०००	६०००	११०००	
६	विधुत तथा उर्जा	३०००	३०००	७०००	६०००	११०००	
	मासिक जम्मा	३३०००	२८०००	१४००००	६३०००	१२१०००	
बार्षिक (चाडपर्व सहित)		**४२९०००**	**३६४०००**	**१८२००००**	**८१९०००**	**१५७३०००**	

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
१५.२			**स्वकिय सचिव र सल्लाहकार :** कर्णाली प्रदेश स्थानिय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहको सुविधा सम्वन्धि ऐन, २०७७ मा यस प्रदेशमा स्थानिय तहका प्रमुख तथा उपप्रमुखले स्वकिय सचिव तथा सल्लाहकार राख्न पाउने व्यवस्था गरेको छैन । त्यसैगरी स्थानिय सरकार संचालन ऐन,२०७४ को दफा ८३ मा तोकिएको भन्दा फरक पदमा कर्मचारी पदपूर्ति गर्न नहुने उल्लेख छ । गाउपालिका अध्यक्षका निजी सचिव, प्रेस सल्लाहकार तथा कानुनी सल्लाहकार लगायतका कर्मचारी नियुक्त गरी तलव भत्ता वापत रु ९३९७१०।०० भुक्तानी गरेको नियमसम्मत नदेखिएको रु	९३९,७१०

सि.नं.	नाम र पद	रु
१	स्वकिय सचिव श्री नागेन्द्र बुढामगर	२०३०००।००
२	स्वकिय सचिव श्री बुद्दि प्रसाद हमाल	१७००००।००
३	प्रेस सल्लाहकार श्री नविन पौडेल	३१९७१०।००
४	कानुनी सल्लाहकार श्री डम्वर बहादुर वली	२४७०००।००
	जम्मा	**९३९७१०।००**

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
१६			**आवास भाडा :** स्थानिय तहको पदाधिकारीको सेवा सुविधा सम्वन्धि बनेको ऐन, २०७७ को अनुसुची १ तथा २ मा उल्लेख भए बमोजिम सेवा सुविधा भुक्तानी गर्नुपर्दछ । पालिका उपाध्यक्ष श्री सिता केसिले ऐनमा उल्लेख नभएको आवास भाडा वापत मासिक रु १२५००।०० का दरले यस वर्ष रु १२५०००।०० तथा आवासको खाना खाजा खर्च वापत रु २१५०००।०० गरी कुल रु ३४००००।०० भुक्तानी गरेको असुल हुनुपर्ने रु	३४०,०००
१७			**पूँजीगत खर्चतर्फ :**	

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
१७.१			**योजना संसोधनः** स्थानिय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७९ मा रकमान्तर तोकिए बमोजिम गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ बमोजिम गाँउसभाबाट योजना तथा कार्यक्रम पास भई अख्तियारी दिएपछि सभाको निर्णय वेगर फरक योजना तथा फरक शीर्षकमा बजेट खर्च गर्न नपाउने व्यवस्था छ । गाउ सभाको निर्णयले योजना संशोधन गर्दा छनौट भएको योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वियन हुन नसक्नाको उचित पुष्ट्याइ उल्लेख नगरी कार्यपालिकाको निर्णयले छनौट भएका योजनाको बिनियोजन भएको योजना कार्यान्वियन हुन नसक्नाको उचित कारण बेगर पुरै बजेट घटाइ योजना बैंकमा नरहेका नयाँ योजनामा बिनियोजन गर्नुपर्ने आधार बेगर बजेट बिनियोजन गरी खर्च गरेको देखियो । जसका कारण ऐनको प्राबधान अनुसार आय प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा, निर्धारण बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकिकरण, विषय क्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन अनुसार गाँउपालिकाले योजना तथा कार्यक्रम स्विकृत गरी कार्यान्वयनका लागी प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतलाई अख्तियारी दिइ सकेपछि उचित कारण बेगर कार्यान्वियन नगर्नु उचित देखिएन । साथै योजना छनौटमा पदाधिकारीहरुको तजबिजी अधिकार प्रयोग भइ बास्तबिक जनताको आबश्कताको योजना कार्यान्वियन नहुने जोखिम रहन्छ। यस बर्ष पालिकाले पुँजिगत तर्फ ७७ योजना तथा कार्यक्रममा बिनियोजन भएको रकम रु १ करोड ८३ लाख ९७ हजार बजेट घटाइ ऐन विपरित योजना संसोधन गरी ८५ वटा योजना तथा कार्यक्रममा चालुबाट समेत रु ३ करोड ६ लाख ५१ हजार खर्च गरेको देखिन्छ । छनौट भएका योजना कार्यान्वियन नगरी अन्य योजनामा बिनियोजन तथा रकमान्तर गरि खर्च गर्ने कार्य नियन्त्रण हुन पर्दछ।	
१७.२			**परामर्श खर्च :** बजेट व्यवस्था भई कार्यान्वियन हुने आयोजनाको मात्र गुरुयोजना डिपिआर लगायतको अध्ययन गरी प्रतिबेदन तयार गर्नुपर्दछ ।पालिकाले यसवर्षदेहाय बमोजिमको कार्य परामर्शदाताबाट गराई प्रतिबेदन प्राप्त गरेको छ । यस्तो अध्ययन कार्य गराउदा लाग्ने खर्चको लागत अनुमान तयार गर्दा कुनै आधार नलिई स्वीकृत बजेट बमोजिमकै रकम खर्च गरेको उपर्युक्त देखिएन । पालिकाको प्राविधिक जनशक्ति प्रयोग नगर्नाको कारण स्पस्ट गर्दै आगामी दिनमा पालिकाको प्राविधिक जनशक्तिबाट यस्तो कार्य गराउनुपर्दछ । साथै यसरी अध्ययन प्रतिबेदन तयार भएका योजना तथा कार्यक्रमहरु कार्यान्वियनमा समेत गएको नदेखिएकाले खर्चको सार्थकता समेत देखिएन ।	

भौ.नं. मिती	परामर्शदाताको नाम	कामको विवरण	भुक्तानी रु.
३७४।०७९।२।१६	डाइनामिक कन्ल्टेन्ट प्रा. लि.	आवधिक योजना निर्माण	१६९५०००।००
२७८।०७८।१२।७	आर्कसिड इन्जिनियरिंग प्रा. लि.	अफिस अटोमेशन जडान	४९८३३०।००
१४१।०७८।१०।२	बास्तु इन्जिनियरिंग कन्सल्टेन्सि	विल्डिंग कोड	२२४८००।००
	जम्मा		**२४१८१३०।००**

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
१७.३			**कन्टिन्जेन्सी खर्च अभिलेख-** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १०(७) अनुसार लागत अनुमान तयार गर्दा लागत अनुमानको ४ प्रतिशतमा नबढ्ने गरी कन्टीन्जेन्सी खर्च समावेस गर्न सकिने व्यवस्था गरेको छ।कार्यालयवाट योजना कार्यान्वियन गर्ने क्रममा प्रत्येक कार्यक्रम खर्चबाट कन्टिन्जेन्सी रकम कट्टा गर्ने गरेको देखिएतापनि सोको कार्यक्रमगत कन्टेन्जेन्सी खर्चको अभिलेख खडा गरी राख्नुपर्नेमा राख्ने गरेको छैन।यसबाट कन्टिन्जेन्सी खर्च एकिन गर्न सकिएन।नियमावलीमा ब्यवस्था भए बमोजिम योजनागत कन्टीन्जेन्सी खर्चको अभिलेख राखी कन्टिन्जेन्सी खर्चमा नियन्त्रण गरिनु पर्दछ।	
१७.४			**अमानतबाट काम :** सार्वजनिक खरिद नियमावलीको नियम ९८.३ मा अमानतवाट निर्माण कार्य गर्नुपरेमा त्यस्तो काम १ लाख रुपैयाँमा नबढाइ खण्ड खण्ड गरी वार्तावाट गराउन वा निर्माण सम्वन्धी काम आबश्यक निर्माण सामाग्री उपलव्ध गराइ ज्यालामा दिन सकिने व्यवस्था छ । विद्यालयहरुले निम्नानुसारको पटक पटक एकै व्यक्तिवाट निर्माण सामाग्री समेत आफै खरिद गरी सिमा भन्दा बढीको निर्माण कार्य गराएकोमा कार्य मूल्यांकन नगराई सामाग्री खरिद विल र डोरहाजिरको आधारमा भुक्तानी गरेको तथा कार्यालयवाट खरिद गर्नुपर्ने मालसामान खरिद तथा बितरण कार्य अमानतबाट गराएको नियम संगत नदेखिएको रु	२,४७१,०३३
१८			**भ्रमण तथा ईन्धन खर्च :**	

भौ.नं. मिती	योजना तथा कार्यक्रम	भुक्तानी पाउने	रु.
२८७।०७९।३।२३	भानुभक्त माविको ट्वाइलेट निर्माण	भानुभक्त मावि	५३४७१०।००
३७२।०७९।२।१६	भवन निर्माण	नवदुर्गा आवि	४८००००।००
४३१।०७९।३।१४	नाली निर्माण	श्री भगवती आवि	५७६०००।००
४३०।०७९।३।१४	सामान खरिद तथा रंगरोगन	सरस्वती आवि	४००३२३।००
३९६।०७९।३।६	भौतिक संरचना निर्माण	त्रिभुवन जनता मावि	४८००००।००
	जम्मा		**२४७१०३३**

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
१८.१			**भ्रमण खर्च :** कर्णाली प्रदेश अन्तर्गतका स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यले पाउने सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ बमोजिम कार्यालयको काममा कर्मचारी तथा पदाधिकारीलाई भ्रमण खर्च भुक्तानी गर्दा देखिएका व्यहोराहरु देहाय बमोजिम छन् . • अधिकांश भ्रमणको उद्देश्य र स्पष्ट प्रयोजन कार्यालयकै कामका लागि भएको हो भनी सुनिश्चित हुने विश्वसनीय आधार नदेखिएको । • भ्रमण पश्चात् तोकिए बमोजिम भ्रमण प्रतिवेदन पेश नगरी अधिकांश भ्रमणको भ्रमण खर्च भुक्तानी गर्ने गरेको । • कतिपय भ्रमणहरु पालिका वा कार्यालयसँग असम्बन्धित नगर/गाँउपालिका गएको जनाई सो वापतको खर्च भुक्तानी गर्ने गरेको । • स्पष्ट प्रयोजन बेगर वडा अध्यक्ष सहितका पदाधिकारीको ७ दिनको भ्रमण आदेश स्वीकृत गरी भुक्तानी गर्ने गरेको । • नियमानुसार भ्रमण अभिलेख खाता नरहेकाले पदाधिकारी तथा कर्मचारीको भ्रमण सम्वन्धी एकिकृत विवरण प्राप्त हुन नसकेको, अतः स्पस्ट प्रयोजन र उद्देश्य बेगर अधिकांशत ७ दिनको समयावधी राखि भ्रमण खर्च भुक्तानी गरेको देखिएकाले तोकिएको कानुनी व्यवस्थाको पालना गर्दै भ्रमण खर्चमा हुन सक्ने अनियमितता र दुरुपयोग नियन्त्रण गर्न ध्यान दिनुपर्दछ ।	
१८.२			**इन्धन खर्च :-** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले यस बर्ष इन्धनमा चालुतर्फ रु. २००००००।०० र पूँजीगततर्फ हेभी मेशिनमा प्रयोग रु १२५८९०००।०० समेत जम्मा १४५८९०००।०० खर्च गरेको छ । इन्धन खर्चगर्दा सवारी लगवुक नभएको र सवारीको प्रयोजन र उद्देश्य खुलाउने गरेको छैन । साथै नगरप्रमुखको आदेशको आधारमा समेत इन्धनको ठेली वितरण गरिएको छ । आन्तरीक नियन्त्रण कार्यविधि तयार गरी खर्चमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।	
१९			**स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क संकलन, अभिलेख र सोको ब्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक श्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य श्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कनसहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन । स्थानीय तहका हरेक प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हुँदा सोको संकलन र अभिलेख राख्ने कार्यमा पहल हुनु आवश्यक छ । तथ्याङ्कवेगर प्राथमिकतामा राखिएका योजना, बजेट, प्रक्रिया र कार्यान्वयनले उचित सार्थकता नपाउने हुँदा यस तर्फ पालिकाले अभिलेख ब्यवस्थापनमा ध्यान दिनुपर्दछ ।	

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
२०			**गुणस्तर परिक्षण :** निर्माण व्यवसायीबाट विद्युतिय लाइन विस्तारको काम सम्पन्न भएपछि रकम भुक्तानी दिनुपूर्व नेपाल विद्युत प्राविधिकरणले तोकेको मापदण्ड अनुसारको सामान प्रयोग भए/ नभएको प्राविधिक परीक्षण प्रतिवेदन तयार गरी सोको प्रमाण संलग्न हुनुपर्दछ । पालिकाले लागत अनुमानकै हाराहारीमा सम्झौता गरेको देखिन्छ । देहायका निर्माण व्यवसायिबाट विधुत लाइन विस्तारको काम गरेकोमा तोकिएको मापदण्ड तथा गुणस्तर अनुसार भए/नभएको प्रमाण वेगर भुक्तानी दिएको रु.	५,३९४,८७७

भौ.नं र मिति	निर्माण व्यवसायिको नाम	निर्माण स्थल	भुक्तानी रु	कुल कार्य भएको
१८९।०७८।१०।२७	जेनिसा निर्माण सेवा	वडा नं १	१६३९४६१।००	१६३९४६१।००
१८७।०७८।१०।२७	जेनिसा निर्माण सेवा	वडा नं ३	७८७६६६।००	२४१०६८६।००
३५९।०७९।१।१५	फल्कन कन्स्ट्रक्सन	वडा नं ४	१३४४७३०।००	१३४४७३०।००
	जम्मा			**५३९४८७७।००**

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
२१			**एकिकृत स्वास्थ पूर्वाधार विकास कार्यक्रम :**	
२१.१			यस कार्यक्रम अन्तर्गत छत्रेश्वरी ५, लेखपोखरामा १५ शैयाको अस्पताल निर्माण गर्नका लागी बोलपत्र आह्वान भई गाल्वा मेनका जेभीसँग २०८० आषाढ मसान्तमा कार्य सम्पन्न गर्ने गरी २०७८।५।२४ मा रु ११,३५,५१,०१९।०० को सम्झौता गरेकोमा छ । स्थलगत निरीक्षण गर्दा सम्झौता भएको १२ महिना व्यतित भैसक्दा र सम्झौताको आधा अवधिभन्दा बढि अवधि व्यतित भैसक्दा सामान्य माटो खनेर सम्याए वापत रु ८७,९९,३९४।०० भुक्तानी दिने वाहेक कुनै बाहेक कुनै कार्य भएको देखिएन । कार्य तालिका समेत समाबेश गरेको छैन । स्थलगत निरीक्षण गर्दा निर्माण गर्न लागिएको यस अस्पतालभन्दा करिव १२० मिटरको दुरीमा पालिककै सवैभन्दा सुविधासम्पन्न प्राथमिक स्वास्थ केन्द्र रहेको र सामान्य अप्रेशन तथा एक्सरे लगायतका सुविधाहरु रहि चौविस घंटा नै संचालनमा रहेको पाईयो । आयोजनास्थलमा मानव बस्ती खासै नभएको र छत्रेश्वरी सदरमुकामबाट कच्ची बाटो हुँदै करिव १५ किमि टाढा रहेको अवस्थामा सोहि प्राथमिक स्वास्थ केन्द्रलाई स्तरउन्नती गर्नुको सट्टा एकैठाउ सुविधासम्पन्न अस्पताल निर्माण गर्नु सेवा सुविधा प्रदान गर्ने र खर्चमा मितव्ययिता तथा प्रभावकारिताका कायम गर्ने कुनै पनि दृस्टिले उपर्युक्त देखिएन ।	

https://nams.oag.gov.np

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम

यस सम्वन्धमा देखिएका व्यहोराहरु निम्नानुसार रहेका छन्

• सम्झौतामा विमा वापत रु ३५५२१२।०० को व्यवस्था भएको तर काम शुरु भैसकेको अवस्थामा विमा गरेको देखिएन ।

• वोलपत्रमा छनौट भएको ठेकेदार गाल्वा मेनका जेभीले आफुले ठेक्का पारेपछि पुरै रकम र पुरै कामको विशाल निर्माण सेवालाई उपठेक्का दिएको छ । तर विशाल निर्माण सेवाको योग्यता, सक्षमता र गुणस्तर परीक्षण गरेको देखिएन । निर्माणको कार्यतालिका समेत समावेश नगरेकाले समयमा काम हुन नसक्ने जोखिम रहेको छ ।

• लागत अनुमानमा उल्लेख भएको गुणस्तर र परिणामको सामाग्रि अनुरुप ठेक्का कार्यान्वयन गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।उदाहरणस्वरुप निम्न सामानहरुको लागत अनुमानभन्दा सम्झौतामा अत्यन्त न्यून कवोल गरेको देखिन्छ ।

सामानको विवरण	बुदा नं	परिणाम	लागत अनुमानमा प्रति ईकाइ दर	सम्झौतामा प्रति ईकाइ दर	न्युन कवोल दर

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय						बेरुजु रकम
			Hermetically Sealed Door	११	६	२,५०,०००	१५,०००	२,३५,०००	
			Lift -Johnson, tis, symex gearless 20 person(1360kg) 3 floor	१०७	१	२५,००,०००	१०,००,०००	१५,००,०००	
			Water Cooled Diesel Engine	१०८	१	१०,००,०००	५,००,०००	५,००,०००	
२१.२			१७४७।३८ घ.मी. अर्थवर्क कार्यका लागी लागत अनुमानमा म्यानुअल दर राखेको पाईयो । सम्झौतामा रहेको यस्तो दर र मेशिनको दरविच रु २२.०४ को फरक परेकाले बढी व्ययभार परेकाले भुक्तानीका बखत असुल गर्नुपर्ने रु ३८५१२।००						३८,५१२
२१.३			सम्झौतामा २ वटा मोटरसाईकल राखि प्रथम रनिंग विलमा रु ५०००००।०० भुक्तानी भएको छ । आईन्दा सम्झौतामा यस्तो प्रावधान राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गरि पालिकाको जिन्सि खातामा दाखिला गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु ५०००००।००						५००,०००
२२			**पूँजिगततर्फ :**						
२२.१			**कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन** – सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२५(२) मा कुनै निर्माण कार्य सम्पन्न भई त्रुटी सच्याउने दायित्वको अवधि समाप्त भएपछि प्राविधिक कर्मचारीबाट जाँचबुझ गराई कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्नु व्यवस्था छ । यस स्थानीय तहले उल्लिखित कानूनी व्यवस्था बमोजिम त्रुटी सच्याउने दायित्वको अवधि समाप्त भएपछि कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरेको पाइएन । कानूनी व्यवस्थाको पालना नभएकोले त्यस्तो निर्माण कार्य स्वीकर्त ड्रइङ डिजाइन वा स्पेसिफिकेशन बमोजिम भए नभएको यकिन हुन सक्ने अवस्था दिखएन ।						
२२.२			**सार्वजनिक परीक्षण** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी, दिगो र भरपर्दो वनाउन कार्यक्रमको सामाजिक परीक्षण अन्तर्गत सार्वजनिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने व्यवस्था बमोजिमको कार्य भएको पाइएन । सार्वजनिक परीक्षणको अभावमा आर्थिक कारोबारमा जवफदेहिता र पारर्दशिताको प्रबद्र्धन गर्ने कार्यमा बाधा पर्ने देखिन्छ ।						
२२.३			**गुणस्तर परीक्षण** – सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११५(१) अनुसार सार्वजनिक निकायले आपुर्ति गरेका मालसामान सम्झौतामा उल्लेखित प्राविधिक स्पेशिफिकेसन र गुणस्तर वमोजिम भए नभएको निरीक्षण वा परीक्षण गर्नु गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । स्थानीय तहले निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने कुनैपनि सामानको गुणस्तर परीक्षण गरेको पाइएन ।						

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
२२.४			**विड डकुमेन्ट** – वोलपत्र विक्रि, दाखिला रजिस्टर, पत्रिकामा सूचना प्रकाशन लगायतका विड डकुमेन्ट सम्वद्ध सम्पूर्ण कागजात व्यवस्थित ढंगले राखेको पाइएन । सम्झौताका लागी २ पाने हस्ताक्षर सम्झौतापत्र भएपनि सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयले तोके अनुरुपको सम्पूर्ण शर्त सहितको दुई पक्ष विच हस्ताक्षर हुने बिड सम्झौताको कागजात प्रयोग गरेको समेत पाइएन । सिलवन्दी दरभाउपत्रका लागी सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयले तोके अनुरुपको विड डकुमेन्ट प्रयोग नगरी १ पाने डकुमेन्ट विक्रि गरेको पाइयो । वोलपत्र तथा सिलबन्दी दरभाउपत्रलाई प्रतिस्पर्धि र प्रभावकारी बनाउन यसको प्रकृयागत पक्षमा सुधार गर्नुपर्दछ ।	
२३			**वितरणमुखी तथा अनुत्पादक खर्च :**	
२३.१			**शंखपार्क-** स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ मा पालिकाले पूँजी निर्माण हुने पूँजीगत कार्यमा खर्च गर्नुपर्ने, आर्थिक सहायताको रुपमा कार्यक्रमिक सहयोग गर्न नहुने व्यबस्था तथा आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ मा खर्च भएका सबै विल भरपाई सहितको लेखा राख्नुपर्ने र कुनै व्यक्ति विशेषलाई फाईदा हुने निकासा दिन नहुने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष शारदा नदीको किनारमा शंखपार्क निर्माण, मूर्तिहरुको निर्माणका कार्य प्रतिस्पर्धात्मक रुपमा एउटै प्याकेजमा समाबेश नगरी उपभोक्ता समिती र ठेक्का मार्फत गराएको, सोहि काममा पटक पटक कोटेशन दिई सोझै कार्य गराएको र अनुत्पादक प्रकृतिका सामाग्रिहरु खरिद गरी हस्तान्तरण गरेको पाईयो । आय आर्जन गर्ने प्रवन्ध समेत गरेको पाइएन । स्थलगत रुपमा निरीक्षण गर्दा शारदा नदीको तिरैमा निर्माण गरिएको र संरक्षणका लागी भरपर्दो प्रवन्ध नगरिएकाले नदीको बहावमा विस्तार हुँदा कुनै पनि बखत भत्कन सक्ने जोखिम रहेको देखियो ।	

https://nams.oag.gov.np

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम

यस शंख पार्क सम्वद्ध यसवर्ष भएको काम र सो सम्वन्धमा देखिएका थप व्यहोराहरु निम्नानुसार रहेका छन्

भौ.नं. मिती	कामको विवरण	भुक्तानी पाउने	खरिद प्रकृया	जम्मा भुक्तानी रु.	कैफियत
८५।०७८।९।२६ समेत हालसम्म	शंखपार्क निर्माण	प्राकृतिक निशान जेभी	बोलपत्र	९३७६६४५।००	
७५।०७८।९।२०	टायल विछ्याउने कार्य	शंखपार्क भौतिक संरचना	उपभोक्ता	१९२०००	

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय						बेरुजु रकम
					निर्माण तथा व्यवस्थापन उ.स.	समिती	०।००		
			७३।०७८।९।२०	शंखपार्कामा ग्रिल सम्वन्धी कार्य	संचाद सप्लायर्स	सोझै खरिद	९९५४७।००		
			४।०७८।१०।२७	जाली लगाउने कार्य	शंखपार्क तटवन्ध उ.स.	उपभोक्ता समिती	९६००००।००		
			३६३।०७९।१।१६	जेनेनेटर	टाईम कम्प्यूटर्स एण्ड सप्लायर्स	सिलवन्दि दरभाउपत्र	९२६९९५।००	पालिकामा जिन्सि दाखिला नभएको र शंखपार्क समितिलाई उपलव्ध गराएको	
				प्लास्टिकका कुर्सि			१०३९६०।००	०७८।१२।१० मा हस्तान्तरण	
			३६२।०७९।१।१३	शंखपार्क उदघाटन कार्यक्रम	विभिन्न फर्मका विलहरु	सोझै खरिद	३१२४८७।००		
			४६९।०७९।३।२३	म्युजिक सिस्टमका सामाग्री	द साउण्ड वेभ	सोझै खरिद	३८४३०५।००		
			४४४।०७९।३।१८	ल्यापटप २, प्रिन्टर ३, डेल डेस्कटप कम्प्युटर १, प्रोजेक्टर १	ग्रेसि इलेक्ट्रोनिक अर्डर सप्लायर्स	सोझै खरिद	४०५९९९।००		
			३००।०७८।१२।२४	हार्मोनियम लगायत सामाग्रि खरिद गरी हस्तान्तरण	कृष्ण रेउले	सोझै खरिद	१४२९४५।००		
			७७।०७८।९।२०	डिजिटल क्यामरा, कयामरा व्याट्रि, प्रोजेक्टर खरिद गरी हस्तान्तरण	वेथलाल ट्रेडर्स	सोझै खरिद	३८०८१०।००		
				जम्मा रु			**१,५०,१३,**		

<table>
<tr><th>क्रम</th><th>भौचर नम्बर</th><th>भौचर मिति</th><th>बिषय</th><th>बेरुजु रकम</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>
<table>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td>६९३।००</td><td></td></tr>
</table>
प्राकृतिक निशान जेभीलाई भुक्तानी गरेकोमध्ये BOQ को बुँदा नं ५५ मा शंख र शिवपार्वतीको मूर्ति निर्माण तथा जडान भनी एकमुस्ट रु ३० लाख भुक्तानी दिएको छ । आइटमवाईज परिमाण उल्लेख नगरी एकमुस्ट परिमाण लेखेकोले खर्चको यथार्थता यकिन गर्नसक्ने अवस्था छैन ।
</td><td></td></tr>
<tr><td>२३.२</td><td></td><td></td><td>
जीमहाउस- स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ मा पालिकाले पूँजी निर्माण हुने पूँजीगत कार्यमा खर्च गर्नुपर्ने, आर्थिक सहायताको रुपमा कार्यक्रमिक सहयोग गर्न नहुने व्यबस्था तथा आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ मा खर्च भएका सबै विल भरपाई सहितको लेखा राख्नुपर्ने र कुनै व्यक्ति विशेषलाई फाईदा हुने निकासा दिन नहुने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष जिमहाउस निर्माणको कार्य प्रतिस्पर्धात्मक रुपमा एउटै प्याकेजमा समाबेश नगरी उपभोक्ता समिती र ठेक्का मार्फत गराएको । स्थलगत निरीक्षण गर्दा उक्त जीम हाउस संचालन भएको समेत देखिएन । यस्ता अनुत्पादक खर्च आधार र मापदण्ड बेगर खर्च गरिएकोले यस्ता खर्चमा नियन्त्रण गरिनुपर्दछ ।
<table>
<tr><th>भौ.नं. मिती</th><th>कामको विवरण</th><th>भुक्तानी पाउने</th><th>खरिद प्रकृया</th><th>जम्मा भुक्तानी रु.</th></tr>
<tr><td>४४३।०७९।३।१७</td><td>जिम हाउस सामाग्री खरिद</td><td>खैरावांग इन्जिनियरिग कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि.</td><td>सिलवन्दी दरभाउपत्र</td><td>१४४६४६२।००</td></tr>
<tr><td>७२।०७८।९।२०</td><td>जिमहाउस भवन निर्माण</td><td>शारिरिक व्यायाम भवन निर्माण उ.स.</td><td>उपभोक्ता समिती</td><td>९६००००।००</td></tr>
<tr><td>३३५।०७८।१।८</td><td>जिमहाउसमा ट्वाईलेट र सेफ्टिट्यांकी निर्माण</td><td>भौतिक संरचना निर्माण उ.स.</td><td>उपभोक्ता समिती</td><td>४८००००।००</td></tr>
<tr><td></td><td>जम्मा</td><td></td><td></td><td>२८८६४६२।००</td></tr>
</table>
</td><td></td></tr>
</table>

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
२३.३			**कभर्डहल-** स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ मा पालिकाले पूँजी निर्माण हुने पूँजीगत कार्यमा खर्च गर्नुपर्ने, आर्थिक सहायताको रुपमा कार्यक्रमिक सहयोग गर्न नहुने व्यबस्था तथा आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ मा खर्च भएका सबै विल भरपाई सहितको लेखा राख्नुपर्ने र कुनै व्यक्ति विशेषलाई फाईदा हुने निकासा दिन नहुने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष कभर्ड हल निर्माण जस्तो अनुत्पादक खर्च गरेको र सो कार्य प्रतिस्पर्धात्मक रुपमा एउटै प्याकेजमा समाबेश नगरी उपभोक्ता समितीवाट सामान खरिद गर्ने जस्ता कार्य गराई र पटक पटक कोटेशन दिई सोझै कार्य गराएको पाईयो ।	

भौ.नं. मिती	कामको विवरण	भुक्तानी पाउने	खरिद प्रकृया	जम्मा भुक्तानी रु.
३४१।०७९।१।११	कभर्डहलका लागी म्याट तथा काठ खरिद	कभर्डहलका लागी म्याट खरिद उ.स.	उपभोक्ता समिती	९६००००।००
११५।०७८।९।२८	कभर्डहलमा प्रतिक्षालय निर्माण	निशान भूमि कन्स्ट्रक्सन	सोझै खरिद	४८२३१३।००
८३।०७८।९।२३	कभर्डहलमा शौचालय निर्माण	भवानी निर्माण सेवा	सोझै खरिद	४८२४७२।००
८०।०७८।९।२१	कभर्डहलमा सेफ्टी ट्यांकि निर्माण	मंगोलियन विल्डर्स	सोझै खरिद	४८२५२७।००
१३०।०७८।१०।२	कभर्डहलमा रंगरोगन	नविनतम निर्माण सेवा	सोझै खरिद	४८२०५४।००
	जम्मा			**२८८९३६६।००**

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
२३.४			**वितरणमुखी तथा अनुत्पादक खर्च :** पालिकाले यो वर्ष निम्नानसारका व्यक्तिगत एबम् अनुत्पादक खर्चहरु गरेको र सो खर्च आधार र मापदण्ड बेगर गरिएकोले यस्ता वितरणकारी खर्चमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।	

भौ.नं. मिती	विवरण	भुक्तानी पाउने	रु.
२३८।०७८।१२।१	शिबलिंगमा रेलिंग लगाएको	भौतिक संरचना निर्माण उ.स.	९६००००।००
४०९।०७९।३।८	शिवमूर्ति निर्माण	टोपेन्द्र कला केन्द्र	४८०७००।००
४२१।०७९।३।५	अध्यक्षको नाम सवै मूर्ति र मन्दिरमा लेख्न शिलालेख निर्माण गरे वापत	टोपेन्द्र कला केन्द्र	४७५००।००
४१७।०७९।३।५	तस्विर संकलन तथा छपाई	प्रेस सल्लाहकार नविन पौडेललाई	३९७०००।००
३४४।०७९।१।६	छ नं वडा कार्यालय उदघाटन र शिलालेख निर्माण		७०६००।००
२४६।०७७।११।२६	अम्विकास्वरी ऋण तथा बचत सहकारी संस्थालाई डेल ल्यापटप हस्तान्तरण		९८५००।००
४५४।०७९।३।१४	झरण केसी(वडा सचिव) ले झोला बुनाइ कार्यक्रम संचालन गरे वापत		१०००००।००
	जम्मा		**२१५४३००।००**

<table>
<tr><th>क्रम</th><th>भौचर नम्बर</th><th>भौचर मिति</th><th>बिषय</th><th>बेरुजु रकम</th></tr>
<tr><td>२३.५</td><td></td><td></td><td>वितरणमुखी तथा अनुत्पादक खर्च : पालिकाले यो वर्ष निम्नानसारका व्यक्तिगत एबम् अनुत्पादक खर्चहरु गरेको र सो खर्च आधार र मापदण्ड बेगर गरिएकोले यस्ता वितरणकारी खर्चमा नियन्त्रण गरिनुपर्दछ । यी खर्चहरु जिन्सी दाखिला समेत गरेको छैन र वितरण गरेको समेत देखिएन। प्रयोजन बेगर खरिद गरि तोक आदेशका भरमा वितरण गर्ने परम्पराको अन्त गर्नुपर्दछ । आगामी दिनमा यस्तो वितरणमुखि खर्चमा नियन्त्रण गर्नुपर्ने र हाल जिन्सी दाखिला गरी वितरण गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु
<table>
<tr><th>भौ.नं. मिती</th><th>विवरण</th><th>कार्यक्रम संचालक</th><th>रु.</th></tr>
<tr><td>४५९।०७९।३।२२</td><td>एचडिपिई पाईप खरिद (पौडेल हार्डवेयर एण्ड सप्लायरवाट खरिद)</td><td></td><td>४९४०२५।००</td></tr>
<tr><td>४१७।०७९।३।१२</td><td>तारजाली खरिद (केसि सप्लायरवाट खरिद)</td><td></td><td>३४०११२।००</td></tr>
<tr><td>४५८।०७९।३।१६</td><td>ल्यापटप वितरण</td><td>प्रेम बहादुर नेपाली(लक्षित बर्ग कार्यक्रम)</td><td>५००००।००</td></tr>
<tr><td>२४५।०७७।११।२६</td><td>५० थान व्ल्यांकेट वितरण</td><td>अपांग समाज(लक्षित बर्ग कार्यक्रम)</td><td>९९२५०।००</td></tr>
<tr><td>४३९।०७९।३।१७</td><td>पाइप, टेवुल लगायत भाडाबर्तन (जगदेव भाडा पसलवाट खरिद)</td><td>उन्नतशिल कृषक पशुपंक्षी समूह, दारिमज्यूला</td><td>१४९७२४।००</td></tr>
<tr><td></td><td>जम्मा</td><td></td><td>११३३१११।००</td></tr>
</table>
</td><td>१,१३३,१११</td></tr>
</table>

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
२३.६			भौ. नं. २०४।०७८।१०।२ बाट पालिकास्तरिय लक्षितवर्ग उ.स. कि दण्ड कुमारी घर्तीलाई लक्षितबर्ग कार्यक्रम अन्तर्गत निम्न सामान खरिद गरेवापतको रु १४०००००।०० भुक्तानी गरेको छ । सहनाई, स्पीकर, फलामे चुल्होजस्ता सामानहरु उपभोक्ता समितिले खरिद गरेको र व्यक्तिहरुलाई वितरण गरेको भर्पाई पेश गरेको छ । सम्झौता कृष्ण कुमारी कुवरले गरेकोमा रकम भुक्तानी दण्ड कुमारी घर्तीलाई दिएको देखिन्छ । वितरणमुखि यस्तो कार्यका लागी लाभग्राहि छनौटको आधार पेश नभएको, कतिपय सामानको सामान भन्दा भर्पाई बढी र कतिपय सामानको सामान भन्दा भर्पाई कम रहेको पाईयो । यस सम्वन्धमा छानविन गरी भर्पाई नपुगेको असुल गर्नुपर्ने रु	१८९,०६०
२४			**पुर्वनिर्धारीत क्षतिपुर्ति :**	
२४.१			सार्वजनिक खरीद ऐन, २०६३ को दफा ५६ तथा सार्वजनिक खरीद नियमावली,२०६४ को नियम १२० वमोजिम खरीद सम्झौताको काबु वाहिरको परिस्थति, सार्वजनिक निकायले उपलव्ध गराउनु पर्ने विषय उपलब्ध नगराएको तथा काम समयमानै सम्पन्न गर्न भर मग्दुर प्रयास गरेको अवस्थामा मनासिव कारणवाट खरीद सम्झौताको अवधि नवढाइ नहुने भएमा म्याद थपको निवेदन वमोजिम तोकिएको आधारमा म्याद थप गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ।कार्यालयका कतिपय ठेक्काहरु सम्झौता अनुरुप समयमा काम सम्पन्न नभएको देखिएन। समयमानै कार्य सम्पन्न गर्न नसकेमा सार्वजनिक खरीद नियमावली,२०६४ को नियम १२१ तथा खरीद सम्झौताको विषेश शर्त ७.४ मा वमोजिम निर्माण व्यवसायीको कारणले खरिद सम्झौतामा तोकिएको म्यादमा कार्य सम्पन्न हुन नसकेमा सम्झौता रकमको १० प्रतिशतमा नबढ्ने गरी सम्झौता रकमको ०.०५ प्रतिशत प्रतिदिनका दरले पुर्व निर्धारीत क्षतिपुर्ति तिर्नुपर्ने तथा निर्माण कार्य सम्पन्न गराउनुपर्ने व्यवस्था छ । यस सम्वन्धमा देखिएका व्यहोराहरु निम्नानुसार रहेका छन्	
२४.२			०७६।१।२३ मा रु ३१२४३६६४।७३ को सम्झौता गरी पन्नेताल खानेपानी योजना निर्माणको कार्य २०७८ आषाढ मसान्तमा सक्नेगरी प्राकृतिक निर्माण सेवालाई ठेक्का दिएकोमा ०७९ बैशाक मसान्तसम्म दोश्रो पटक म्याद म्याद थप गर्दा रु १९०२९३४१।४८ भुक्तानी भई ६०.९१ प्रतिशत मात्र सम्पन्न भएको देखिन्छ ।शुरु म्याद २६ महिना रहेको, दूई पटक म्याद थप गरी १४ महिना थपेको अवस्थामा समेत कार्य अधुरो रहेको देखिन्छ । समयमा काम सम्पन्न नभएकोले २०७९ आषाढ मसान्तसम्मको पुर्व निर्धारीत क्षतिपुर्ति असुल गर्नुपर्ने देखिएको रु	९३७,३१०

विवरण	जम्मा परिमाण	भर्पाई पेश भएको परिमाण	भर्पाई नपुगेको परिमाण	दर रु	रु
१५ ईन्चको स्पीकर	१४	१६		२९६२२	
सहनाई	६९	६३	६	७१७६	४३०५६
फलामे चुल्हो	३८६	२९४	९२	१५८७	१४६००४
	जम्मा				**१८९०६०**

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
२४.३			०७८।१०।९ मा रु १८५३६०३।४१ को सम्झौता गरी पालिकाको प्रशासकिय भवनको प्रांगणमा सामुदायिक स्वास्थ भवन निर्माण कार्य २०७९।३।२० मा सक्नेगरी खैरावांग माई कन्स्ट्रक्सनलाई ठेक्का दिएकोमा ०७९ आषाढ मसान्तसम्म रु ११६५३९९।०० भुक्तानी भई ६२.८७ प्रतिशत मात्र सम्पन्न भएकोले कार्य अधुरो रहेको देखिन्छ । ठेकेदारले समयमा कार्य नगरेको र प्रदेश शशर्तको बजेट २०७८।७९ को फ्रिज भएको र २०७९।८० मा बजेटमा निरन्तरता नभएकाले बाँकी कार्य शुरु हुन नसकेको कार्यालयको भनाई छ ।१४ महिना थपेको अवस्थामा समेत कार्य अधुरो रहेको देखिन्छ । समयमा काम सम्पन्न नभएकोले २०७९ आषाढ मसान्तसम्मको पुर्व निर्धारीत क्षतिपुर्ति असुल गर्नुपर्ने देखिएको रु	९,२६८
२५			**हेभी मेशिनमा खर्च : यस सम्वन्धमा देखिएका व्यहोराहरु निम्नानुसार रहेका छन्**	
२५.१			कार्यालयले सम्पतिको समयमै मर्मत, सम्भार गरि प्रयोगमा ल्याउने, उक्त मर्मत सम्भार तथा संरक्षण खर्चलाई तुलनात्मक विश्लेषणको आधारमा विश्लेषण गर्न कुनै सम्पत्तिलाई मर्मत गर्नुअघि मर्मत सम्भार तथा संरक्षण आदेश म ले प फा नं ४१४ स्विकृत गर्नुपर्दछ । पालिका उपलब्ध गराएको विवरण पालिकासँग रहेका निम्न ३ हेभी मेशिन र १ टिप्पर समेत ४ मेशिनको २०७८।७९ मा ईन्धन खर्च रु १२५८९०००।००, मर्मत खर्च रु ५९३१०००।०० र ड्राईभरको तलव खर्च रु १०६६०००।०० समेत बार्षिक रु १,९५,८६,०००।०० खर्च भएको देखिन्छ ।कार्यालयमा रहेको साधनबाट बाटो निर्माण हुँदा लगवुक राखी खर्च गर्नुपर्ने र सम्बन्धित पदाधिकारीबाट इन्धनको दुरुपयोग रोक्न लगबुक प्रमाणित गरि खर्च आश्वस्थ हुने प्रमाण समावेश गर्नुपर्दछ । पालिकाले डोजर/एक्साभेटर संचालन गर्दा लगवुक नराखेको, आफ्नो साधनबाट बाटो मर्मत तथा निर्माण गर्दा कामको नापी तथा मूल्याङ्कन नगरेको कारण आन्तरिक नियन्त्रण पद्धति कमजोर रहेको देखियो । यस्ता हेभी मेशिनको भाडामा दिई ०७८।७९ मा रु २,०५,०००।०० मात्र राजस्व आर्जन भएकोले खासै उल्लेखनिय राजस्व प्राप्त भएको नदेखिएको एबं भएको मेशिनले गरेका काम प्रमाणित गरेर अभिलेखवद्ध गरेर समेत नराखिएको र पालिका अन्तर्गतका सवै निर्माण कार्यमा उपभोक्ता समिती, ठेक्का र कोटेशनको माध्यमबाट कार्य गराएकाले डोजर/एक्साभेटर, टिप्परले गरेका काममा दोहोरोपन पर्नसक्ने हुँदा कार्य तथा मेशिनमा प्रयोग भएको इन्धन लगायत मर्मतको खर्चमा आश्वस्थ हुने सक्ने स्थिती छैन ।	

सि. नं.	हेभी मर्शिनको विवरण	मर्मत खर्च	इन्धन खर्च	ड्राइभरको खर्च	जम्मा खर्च
१	रा १ ग ३६ स्काभेटर	२३०३५११	१२५८९०००	१०६६०००	
२	रा १ ग ५७ स्काभेटर	१३५०४६०			
३	रा १ ग २६ भ्याकुलाडर	१८१८४८८			
४	रा १ ग ३४ टिप्पर	४५८५४१			
	जम्मा	**५९,३१,०००**	**१,२५,८९,०००**	**१०,६६,०००**	**१,९५,८६,०००**

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
२५.२			उल्लेखित विवरण अनुसार ४ मेशिनबाट ईन्धन तथा मर्मत लगायतमा रु १ करोड ९६ लाखको उच्च खर्च भएकोमा राजस्व प्राप्त समेत नभएको र अर्कोतर्फ निम्न भौचरहरुवाट उपभोक्ता समितीमार्फत निर्माण व्यवसायीहरुसँग उपठेक्का गरी सडक नियमित रुपमा सरसफाई गरेको भनि रु २९०६५९४ भुक्तानी दिएको छ । यसले गर्दा काममा दोहोरोपना परेको देखिएकाले दोहोरोपना नपरेको यकिन गर्ने अन्यथा असुल गर्नुपर्ने देखिएको रु	२,९०६,५९४

भौ. नं. मिती	उपभोक्ता समिती तथा योजना	भुक्तानी रु	निर्माण व्यवसायीको नाम	रु
४२१।०७९।३।१३	नियमित सडक मर्मत उ.स. वडा नं. १	८६५००८	आधुनिक नेपाल निर्माण सेवा प्रा.लि.	९५९८६८
३८२।०७९।३।५	नियमित सडक मर्मत उ.स. वडा नं. २	४८००००	केसि कन्स्ट्रक्सन	४९९९४१
१६१।०७८।१०।२६	नियमित सडक मर्मत उ.स. वडा नं. ३	६७२०००	स्वप्निल कन्स्ट्रक्सन	६६४९३८
१७७।०७८।१०।२६	नियमित सडक मर्मत उ.स. वडा नं. ४	३८४०००	ज्ञानु निर्माण सेवा एण्ड सप्लायर्स	४०१४८९
१७०।०७८।१०।२६	नियमित सडक मर्मत उ.स. वडा नं. ५	३६४८००	आधुनिक नेपाल निर्माण सेवा प्रा.लि.	३८०३५८
	जम्मा			**२९०६५९४**

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
२६			**सवारीसाधन खरिद –** अर्थ मन्त्रालयको स्थानीय तहमा बजेट तर्जुमा कार्यान्वयन आर्थिक व्यवस्थापन तथा सम्पती हस्तान्तरण सम्बन्धी निर्देशिका, २०७४ को निर्देशन नं. ५.१५ अनुसार नेपाल सरकारबाट उपलब्ध गराइएको बजेट तथा स्रोत साधनबाट कार्यालयको नियमित प्रयोजनको लागि सवारी साधन खरिद गर्न नपाईने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार निम्नानुसार पालिकाले ३ मोटरसाइकल तथा स्कुटर खरिदमा रु३ लाख ८४ हजार खर्च गरेको छ।	
२७			**खरिद व्यवस्थापन तर्फ**	

भौ. नं. मिती	विवरण	रु
२५।०७८।३।२२	मोटरसाईकल १	३०५०००।००
४६६।०७९।३।२३	मोटरसाईकल १	२८२८९९।००
२९।०७८।७।८	स्कुटर १	२७७९००।००

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
२७.१			**योजना छनौट र कार्यान्वयन :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ बमोजिम स्थानीय तहले योजना बनाउँदा सहभागितमूलक, उत्पादनमूलक र प्रतिफल प्राप्त हुने प्रगतिका योजना छनौट गरि प्राथमिकीकरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । ऐनको दफा ६७(१) बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष संचालन गरेका योजना देहाय अनुसार छन् ।	

रु १ लाख सम्म	रु १ लाख देखि २ लाखसम्म	रु २ लाखदेखि ५ लाखसम्मका	रु ५लाख देखि १० लाखसम्मका	रु १० लाख देखि ५० लाखसम्मका	रु५० लाखभन्दा बढीको	जम्मा
१००	५९	७१	२०	१६	३	२६९

उपरोक्त विवरण अनुसार पालिकाले यस वर्ष २६९ वटा योजना संचालन गरेकोमा रु.२ लाख भन्दा मुनिका मात्र १५९ (५९.११ प्रतिशत) वटा योजनाहरु रहेका छन् ।

आयोजनाहरुको बिस्तृत अध्ययन प्रतिबेदन (DPR) तयारनै नगरी कार्यान्वयन गरेको पाइयो ।यसले गर्दा बजेटका आधारमा योजनाहरु बन्ने र विकासको आबश्यकता भन्दा पहुँचका आधारमा योजना छनौट हुने गरेको प्रव्रित्ति देखिन्छ ।अधिकांश पूँजीगत कार्यक्रमका योजनाहरु रु ३८ हजार देखि २ लाख सम्मका रहेकाले योजनाहरुवाट बान्छित लाभ नहुने, उत्पादकत्व हासिल नहुने र पूर्वाधारको विकास भन्दा छरिएर साना कार्यक्रम संचालन हुँदा परिणाम शुन्य हुने अवस्था देखियो । सभाबाट स्वीकृत अधिकांश योजना न्यून बजेट भएका र लागत प्रभावी हुने किसिमले संचालन गरेको पाइएन । कोटेशनबाट समेत कार्य भएकोमा निर्माण कार्यको च्यानेज उल्लेख नभएको र कामको विवरण समेत कतिपयमा उल्लेख नभएकाले काममा दोहोरोपन पर्ने सम्भावना समेत देखिन्छ । पालिकाले यस बर्ष योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम भएको सुनिश्चितता हुने गरी योजना तथा कार्यक्रम छनौट गरेको देखिएन। आर्थिक बर्ष २०७८।७९ को योजना कितावमा विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम,तथा संघिय तथा प्रदेश सरकारको अनुदानबाट सन्चालन हुने योजना तथा कार्यक्रमहरु समाबेश नगरेबाट योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम भएको छ भन्न सक्ने आधार देखिएन।कानुनको ब्यबस्था अनुसार योजना तथा कार्यक्रम छनौट गर्नुपर्दछ । साना रकमका धेरै योजनाहरु संचालन गर्दा कार्यालयको जनशक्ति वर्षै भरि योजना व्यवस्थापनमा खटिनु पर्ने, संचालित योजनाबाट चालु प्रकृत्तिका कार्यमा बढी खर्च भई लागत प्रभावी नहुने तथा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा समेत नकारात्मक असर पर्ने अवस्था तर्फ ध्यान दिनु पर्दछ ।

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
२७.२			**खरिद कारवाही अभिलेख**–सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १४९(१) अनुसार सार्वजनिक निकायले हरेक खरिद कारवाहीको निम्ति छुट्टै फाइल खडा गरी राख्नु पर्ने र उपनियम(२)बमोजिम फाइलमा अन्य कागजातका अतिरिक्त सम्झौता फाइलको पञ्जिका, वोलपत्र वा पूर्वयोग्यताको लागि आव्हान गरिएको सूचना, बोलपत्र, पूर्वयोग्यता वा प्रस्ताव आव्हान सम्बन्धी कागजात, प्रस्तावदाताहरुलाई पठाएको जवाफ, बैठकको माइन्यूट, बोलपत्रको मूलप्रति, पूर्वयोग्य भएका बोलपत्रदाताको योग्यता, मूल्यांकन प्रतिवेदन, सफल वोलपत्रदातालाई पठाएको स्वीकृतिको प्रारम्भिक सूचनाको प्रतिलिपि, असफल बोलपत्रदाताहरुलाई पठाएको सूचनाको प्रतिलिपि, खरिद सम्बन्धी प्रकाशित सूचनाहरु, खरिद सम्झौता, प्रगति प्रतिवेदन, इन्भ्वाइस र निरीक्षण प्रतिवेदन, खरिद सम्झौतामा संशोधन गरिएको भए सो सम्बन्धी कागजात, मालसामान प्राप्ति, निरीक्षण र स्वीकृति लगायतको कागजात, मूल्यांकन प्रतिवेदन र सोसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण कागजात लगायतको विवरण क्रमवद्ध रुपमा राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। कार्यालयले खरिदसँग सम्बन्धित कागजातहरु अलग अलग फाइलमा राख्ने गरेको, लेखापरीक्षणले माग गरेको खरिद सम्बन्धी सम्पूर्ण विवरणहरु प्राप्त हुन नसकेको अवस्था छ।अतः नियमावलीले तोके अनुसार सम्पूर्ण कागजातहरु सिलसिलेवार रुपमा एउटै फाईलमा राखी पञ्जिका समेत तयार गर्नुपर्ने देखिन्छ।	
२७.३			**मौजुदा सूची तयारः** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ६(क) बमोजिम प्रत्येक सार्वजनिक निकायले दफा ३० को उपदफा (६) दफा ४१ को उपदफा (१) को खन्ड (क) र दफा ४६ बमोजिम गरिने खरिदको लागि खरिदको प्रकृति अनुसार आपूर्तिकर्ता, निर्माण व्यवसायी, परामर्शदाता, गैर सरकारी संस्था वा सेवा प्रदायकको दफा १०(२) बमोजिमको योग्यताको आधारमा छुट्टाछुट्टै सूची तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । कार्यालयले यसरी मौजुदा सूची तयार गरेको छैन । यसले गर्दा कार्य बिशिस्टिकरणको आधारमा खरिद प्रकृया नहुने तथा उपयुक्त योग्यता र क्षमता नभएकाबाट समेत सेवा प्राप्त गर्दा गुणस्तरिय सेवा प्रवाह नहुने देखिन्छ । तसर्थ कानूनको पालनामा कार्यालयले ध्यान दिनुपर्दछ ।	
२८			**प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम :** पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानियतहभित्र प्रधानमंत्री रोजगार कार्यक्रम संचालनमा रहेको छ । कामका लागी रोजगार कार्यक्रम कार्यान्वियनका लागी निर्देशिकामा उल्लेखित व्यवस्थाहरुको पालना नगरी योजनाको छनौट अगाबै अत्याधिक संख्यामा योजना छनौट भएको, पूर्वाधार एबं अन्य विकास निर्माणका लागी अधिकांश योजना छनौट नभई अनुत्पादनमूलक कार्य गराउने गरी योजना छनौट भएका छन् । साथै श्रमिकको संख्या पनि अत्याधिक रहेकाले कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरुप लक्ष्य हासिल गर्ने गरी कार्यान्वयन भएको पाइएन । पालिकाले यस बर्ष छनौट गरेका योजनामा गत विगतमा कार्य भएको अभिलेख, तथ्यांक तथा लगत राखेको देखिएन। यसले गर्दा कार्यमा दोहोरोपन नभएको र अपेक्षित नतिजा प्राप्त भएको छ भन्न सक्ने अवस्था छैन ।यस कार्यक्रम अन्तर्गत स्थानिय तहभित्रका विभिन्न वडाहरुमा सडक, नाली, पदमार्ग, फिल्ड निर्माण, गोरेटो वाटो, सडक मर्मत लगायतका विभिन्न ३६ (पछि थपिएका योजना २२ समेत) वटा योजना संचालन गरी यस वर्ष १००४ (पछि थपिएका योजनामा ८०० जना) जनालाई शुरु योजनामा १०० दिन र पछि थपिएका योजनामा २० रोजगारी उपलव्ध गराई रु. २,१०,५७,६१५।०० खर्च गरेको छ । उक्त खर्चवाट लक्षित वर्गमा अल्पकालिन रोजगारी सिर्जना भएतापनि कामको दिगोपना तथा दीर्घकालिन रोजगारी सिर्जना भएको देखिदैन ।	
२९			**मुख्य मन्त्री रोजगार कार्यक्रम :**	

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
२९.१			**अनुगमनः** कर्णाली प्रदेश मुख्य मन्त्री रोजगार कार्यक्रम सन्चालन कार्यबिधि, २०७८ को दफा १७ मा मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषदको कार्यालय, बिषयगत मन्त्रालय, कर्णाली प्रदेश योजना आयोग, जिल्ला समन्वय समिति, सम्बन्धित स्थानिय तह र बिषयगत कार्यालयले कार्यक्रमको अनुगमन तथा मुल्यांकन गर्ने ब्यबस्था छ ।यस बर्षका योजना सम्बन्धित स्थानिय तह बाहेक कार्यबिधिले तोकेका निकायबाट अनुगमन मुल्यांकन गरी प्रतिबेदन दिएको देखिएन। कार्यबिधि अनुसार कार्यक्रमको पारदर्सिता र प्रभावकारीकताका लागी अनुगमन हुनुपर्दछ ।	
२९.२			**सहभागिताः** कर्णाली प्रदेश मुख्य मन्त्री रोजगार कार्यक्रम सन्चालन कार्यबिधि, २०७८ को दफा ५ मा आयोजना छनौट गर्दा स्थानियस्तरमा सृजना हुने रोजगारी तथा स्थानिय सामाग्रीको प्रयोग युवा, महिला, दलित र बिपन्न समुदायको रोजगारी प्रबर्द्धन हुने अधिकतम प्रतिशतको लागत साझेदारी हुने गरी योजना छनौट तथा कार्यान्वयन गर्नुपर्ने ब्यबस्था छ ।पालिकाले यस बर्ष छनौट गरेका योजनामा उक्त लागत साझेदारी सुनिश्चित हुने आधार, गत विगतमा कार्य भएको अभिलेख, तथ्यांक तथा लगत राखेको देखिएन। यसले गर्दा कार्यमा दोहोरोपन नभएको र अपेक्षित नतिजा प्राप्त भएको छ भन्न सक्ने अवस्था छैन ।दफा ४ मा योजना माग गर्दा र कार्यान्वयनमा एकाघर परिबारका तथा सो ब्याक्तिले अन्य आयोजना माग गर्न नपाउने ब्यबस्था रहेकोले छनौट भएका योजनाका लाभग्राही लक्षित समुहका र एकाघरका नभएको एकिन गर्ने आधार तय गर्नुपर्दछ।	

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
२९.३			मुख्यमंत्री रोजगार कार्यक्रम संचालन कार्यविधी, २०७८ को अनुसूची ५ मा श्रम र सामाग्रीको अनुपात निर्धारण गरेको छ । कार्यालयले उपलव्ध गराएको विवरणमध्ये मध्ये ३ वटा योजनाको खर्चसँग संलग्न फाटवारी परीक्षण गर्दा उपभोक्ता समितीले पेश गरेको कार्यविल तथा कार्यालयवाट नापी गरी प्रमाणित गरेको कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तथा संलग्न आईटमवाईज दर विश्लेषण अनुसार वास्तविक अनुपात भन्दा बढी ज्याला भुक्तानी गरेको छ । कार्यालयले यसरी कार्य गर्दा कार्यविधिको पालना नभएको र ज्याला बढी भुक्तानी भई प्रदेश सरकारलाई थप व्ययभार पर्न गएकोले कामको नापी गर्ने प्राविधिक कर्मचारीलाई समेत जिम्मेवार बनाउनु पर्ने देखिएको रु	१,२८३,६७५

सि.नं.	भौ.नं. र मिती	योजनाको नाम	कुल कार्य	लाग्ने वास्तविक ज्याला	भुक्तानी ज्याला	फरक रु
१	२५।०७९।३।२२	गुरासे दहगाँउ सडक निर्माण	२५९५०००	१८१६५००	२५९५०००	७७८५००
२	१५।०७९३।२२	खापुडाडा मिलनचौक सडक निर्माण	११५२८७५	८०७०१३	११५२८७५	३४५८६३
३	७।०७९।३।१३	गरिमज्यूला घारी सिचाई कृषि योजना	११२६९९९	५६३५००	७२२८१२	१५९३१२
		जम्मा				**१२८३६७५**

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
३०			**अन्य निकायको खर्च :** सार्वजनिक निकायले रकम खर्च गर्दा दोहोरो नपर्ने गरी गर्नुपर्दछ । साथै एक निकायलाई निकासा भएको रकम अर्को निकायको खर्च भुक्तानी दिनुहुदैन । संघिय सरकारबाट छुट्टै बजेट विनियोजन हुने संघ सरकार मातहतका कार्यालयको खर्च पालिकाबाट भुक्तानी गर्दा दोहोरोपना हुन सक्ने भएकोले उक्त खर्च लेखेको नियम संगत देखिएन । खर्च दोहोरो नपरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.	२४२,८३८

खर्च भएको कार्यालय	प्रयोजन	रकम
प्रहरी चौकि, भोटेचौर	घरभाडा भुक्तानी	१२५०००।००
अतिरिक्त हुलाक कार्यालय, भोटेचौर	घरभाडा भुक्तानी	१८०००।००
इलाका प्रहरी कार्यालय, दामाचौर	सोलार प्यानल र प्रिन्टर हस्तान्तरण	९९८३८।००
जम्मा		**२४२८३८।००**

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
३१			**प्रोत्साहन भत्ता :** करार कर्मचारीलाई सेवा सुविधा भुक्तानी गर्दा सम्झौता सर्तमा भए बमोजिम भुक्तानी गर्नुपर्दछ । पालिकाले हेभि मेसिन अपरेटरहरुलाई मासिक तलब बाहेक काम गरेको अवधिको प्रति घण्टा ठूलो मेशिनको २३० का दरले, सानो मेशिनको १५० को दरले प्रोत्साहन वापत अपरेटर भत्तामा ४ जनालाई रु. १५०९३२०/- भुक्तनी गरेकोमा पालिकाले अपरेटरहरुले गरेको काम प्रमाणित गर्ने लगसिट नराखेको, प्रति रु. ५००।०० पाउने आधार प्रमाण समेत संलग्न फाँटबारीमा देखिएन । तसर्थ उक्त भुक्तानी गरेको नियम सम्मत नभएको रु.	१,५०९,३२०
३२			**आवास सुविधा :** कार्यालयका कर्मचारीले आवास सुविधा पाउने व्यवस्था नभएकोमा पालिकाका कार्यालय प्रमुखले प्रयोग गर्ने आवासका लागी घरभाडा रु ९००००।०० खर्च लेखेको नियमसम्मत नदेखिएको रु	९०,०००
३३			**कर दस्तुर एवं आन्तरिक आय तर्फ :**	

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
३३.१			**राजश्व अभिलेख :** कार्यालयले राजस्वको अभिलेख अध्यावधिक गरी सोको लेखापरीक्षण गराउने जिम्मेवारी कार्यालय प्रमुखको हुने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाबाट रसिद ठेलिहरु छपाई गरेर वडा कार्यालयमा पठाउने गरेकोमा सोको पुरा अभिलेख पालिकामा आएको देखिएन । अघिल्लो आ.व.को बाँकी के कति छ एकिन गर्न सकिएन । पालिकाले म्यानुअल पद्धतिवाट राजस्व संकलन गर्ने गरेको पाइयो ।कार्यालयबाट सवै वडाहरुमा पनि स्वचालित प्रणालि जडान गरी राजस्व संकलन गर्ने तर्फ कार्यालयको ध्यान जानुपर्दछ । यसले गर्दा व्यक्तिहरुले छुट्टै रसिद छपाउने जोखिम विद्यमान रहन्छ । यसको सम्बन्धमा तहाँ कार्यालयबाटै छानविन गर्नुपर्दछ । अतः कार्यालयले आगामी दिनमा रसिद नियन्त्रण तथा राजश्व असूलीलाई स्वचालित प्रणाली मार्फत ब्यवस्थापन सम्बन्धमा विशेष ध्यान पुर्‍याउनुपर्ने देखियो ।आन्तरिक राजस्व तर्फ वडा कार्यालय तथा पालिकाबाट उपलव्ध विवरण अनुसार रु ४८९५७१४।०० र आर्थिक विवरण तथा बैक स्टेटमेन्ट अनुसार रु ४७५८९८२।०० रहेको छ , घटी दाखिला भएको रु १३६७३२।०० असुल गर्नुपर्दछ । साथै निम्नानुसार वडाहरुले महिनागत रुपमा दाखिला गरेको राजस्व र सो महिनागत अनुसारको कुल जम्मामा रु २७८४९९।०० फरक परेको छ । यसले गर्दा सोहि रकमले आर्थिक विवरण भन्दा घटी दाखिला भएको देखिएकाले आर्थिक विवरणसँग थप फरक परेको रु २७८४९९।०० को यथार्थता यकिन गर्नपर्ने अन्यथा असुल गर्नुपर्ने रु	४१५,२३१

वडा नं.	महिनागत रुपमा दाखिला गरेको राजस्व रु	महिनागत अनुसारको कुल जम्मा	घटी दाखिला
१	१७०२०९	१७०२०९	०
२	२०३०९६	२३७६६३	३४५६७
३	३०५७५४	३७४३८४	६८६३०
४	१७१७४२	१९५२७४	२३५३२
५	३४६४६६	४०८९४६	६२४८०
६	२७४४५७	३६३७४७	८९२९०
७	२५४०७५	२५४०७५	०
जम्मा	**१७२५७९९**	**२००४२९८**	**२७८४९९**

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
३३.२			**आय :** पालिकाले यस वर्ष ढुंगा गिटी वालुवा र दशहत्तर बहत्तर विक्रि गरी राजस्व संकलन गरेको पाइएन । अन्य स्थानिय तहले शारदा नदीकै विभिन्न क्षेत्रबाट यस्तै राजस्व संकलन गरेको अवस्था र पालिका अन्तर्गतका नदीमा वालुवाको उत्खनन हुने सम्भावना रहेको अवस्थामा यस पालिकाले राजस्वको दायरामा ल्याएको देखिएन ।राजस्व चुहावट हुन नदिई राजस्व असुलीमा ध्यान दिनुपर्दछ ।	
३३.३			**राजश्वतर्फ** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६९ अनुसार गाँउपालिकाको आफ्नो स्थानीय सञ्चितकोष रहने र आफुले उठाएको राजश्व र आयवाट प्राप्त रकम सो कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । तर कार्यालय र वडावाट संकलित केहि राजश्व रकम गत आर्थिक वर्षको आषाढ मसान्तसम्ममा सञ्चितकोष खातामा जम्मा भएको पाईएन । गाँउपालिकावाट गत आर्थिक वर्षमा संकलित राजश्व चालु आर्थिक वर्षमा बैंक दाखिला भएको छ । नमुनाको रुपमा गाँउपालिका र वडाका केहि नगदी भौचर परिक्षण गर्दा समयमा राजश्व बैंक दाखिला भएको पाईएन । कतिपय वडाका राजस्व ढिलोगरी आर्थिक बर्ष २०७९।८० मा जम्मा गरेको पाइयो । साथै पालिकाको रसिद नियन्त्रण खाता अद्यावधिक छैन । वडा कार्यालयले प्रयोग गरेका रसिदबाट कति आम्दानी भयो सो को विवरण अद्यावधिक नभएको र राजस्व MIS प्रणालीमा आबद्ध नभएकोले वडाबाट वार्षिक रुपमा उठेको राजस्वको वास्तविक अवस्था एकिन गर्न सक्ने अवस्था छैन ।वडागत रुपमा उठेको राजस्वको शीर्षकगत अभिलेख नभएको र एकमुस्ट रहेकाले शीर्षकगत भिडान गर्न सक्ने अवस्था छैन । साथै दैनिक तथा महिनागत खुल्ने गरी रसिदवाईज राजस्वको रजिस्टर तथा अभिलेख राखेको छैन । राजस्वको बैक दाखिला स्लिप अभिलेखबद्ध नभएकाले बैक दाखिलाका आधारमा मात्र राजस्व हिसाव राख्ने गरेकोले उठेका सवै राजस्व दाखिला नै भएका छन् भनी आश्वस्थ हुने अवस्था छैन । राजस्वको अभिलेख व्यवस्थित रुपमा राखि तत्काल दाखिला गर्नुपर्दछ ।वडातर्फको पेश भएसम्मको आम्दानीको विवरण अनुसार रसिद नं जिकज्याक गरि अघिपछि राखेकाले सवै रसिदको राजस्व आयमा समाबेश भएको छ भनेर यकिन गर्नसक्ने अवस्था छैन। यस सम्वन्धमा देखिएका व्यहोराहरु निम्नानुसार रहेका छन्	

<table>
<tr><th>क्रम</th><th>भौचर नम्बर</th><th>भौचर मिति</th><th>बिषय</th><th>बेरुजु रकम</th></tr>
<tr><td>३३.४</td><td></td><td></td><td>आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा २८ बमोजिम 10 दिनसम्म ढिलो गरेको अवस्थामा दश प्रतिशतले जरिवाना गरी दाखिला गर्न लगाई कसूरको मात्रा अनुसार प्रचलित कानुन बमोजिम बिभागिय कारबाही समेत गर्न सक्ने व्यवस्था छ । उदाहरणस्वरुप २०७८।७९ को राजस्व सवभन्दा ढिलो गरी दाखिला गर्ने २ वडाको स्थिति निम्नानुसार रहेको छ । निम्न तालिका अनुसार २०७८ श्रावणदेखि उठेको राजस्व ६ महिना ढिलो गरि २०७८ माघमा आएर दाखिला भएको अवस्था देखियो ढिलो दाखिला गर्ने वडाका सचिवहरुलाई समयमा दाखिला गर्नेतर्फ जिम्मेवार बनाउनु अन्यथा जरिवाना असुल लगायतका कारवाहि गर्नुपर्दछ ।
<table>
<tr><th>वडा तथा वडा सचिव</th><th>दाखिला मिती</th><th>रु</th></tr>
<tr><td rowspan="2">७,श्री कमल बहादुर एडि</td><td>०७८।१०।१०</td><td>५८९२४</td></tr>
<tr><td>०७९।३।२८</td><td>१९५१५१</td></tr>
<tr><td rowspan="4">४, श्री चक्र बहादुर बुढा</td><td>०७८।८।१०</td><td>५२२९६</td></tr>
<tr><td>०७८।१०।३</td><td>५११३४</td></tr>
<tr><td>२०७९।३।५</td><td>६८३१२</td></tr>
<tr><td>२०७९।३।३१</td><td>२३५३२</td></tr>
<tr><td></td><td>जम्मा</td><td>४४९३४९</td></tr>
</table></td><td></td></tr>
<tr><td>३३.५</td><td></td><td></td><td>वडातर्फको पेश भएसम्मको आम्दानीको विवरण अनुसार रसिद नं जिकज्याक गरि अधिपछि राखेको सम्वन्धमा नमूनाका रुपमा वडा नं ७ को केहि रसिद परीक्षण गर्दा वडा सचिव कमल बहादुर एडिले रसिद नं ५६५१ देखि ५६५३ सम्मको रु ६३०।०० र रसिद नं ४१२० देखि ४१२४ सम्मको रु १५००।०० गरी २१३०।०० दाखिला गरेको नदेखिएकाले असुल गर्नुपर्ने रु</td><td>२,१३०</td></tr>
<tr><td>३३.६</td><td></td><td></td><td>व्यवसाय कर सम्बन्धमा : स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । यस वर्ष पालिकाले व्यवसाय दर्ता तथा नविकरण शुल्क वापत कर संकलन नगरेकोमा पालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायीहरुको अभिलेख अध्यावधिक गर्नुपर्दछ । तसर्थ पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र संचालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अध्यावधिक अभिलेख राखी करको दायरा भित्र ल्याउनुपर्दछ।</td><td></td></tr>
</table>

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
३४			**आय व्यवस्थापनतर्फ :**	
३४.१			**आयको अनुमानः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आयसमेतको ब्यवस्थापन गर्न सक्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा आन्तरिक आयतर्फ सम्पत्ति कर, व्यवसाय कर वापत अनुमानित रु. ५४,५०,०००।०० प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरेकोमा आर्थिक वर्ष २०७८।७९ मा रु. ५०४१८०५।०० आय प्राप्त गरेको छ । पालिकाले लक्ष्य नै कम राखेको पाईयो । आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आयको अनुमान यर्थाथपरक बनाई आय आर्जन बृद्धि गर्नेतर्फ विशेष ध्यान दिन आवश्यक देखिएको छ ।	
३४.२			**आन्तरिक आयः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०७८।७९ मा केन्द्रीय अनुदानबाट गरेको खर्चका तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ । केन्द्रिय अनुदानबाट खर्च: ३८८१८२०७८ | आन्तरिक आय: ४७५८९८२।०० | आन्तरिक आय प्रतिशत: १.२३ उपरोक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा१.२३प्रतिशत मात्र रहेको छ । त्यसैले पालिकाको आन्तरिक आय संकलनको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरिक आय बृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।	
३५			**सामाजिक सुरक्षा तर्फ :**	
३५.१			**सामाजिक सुरक्षातर्फ :**सामाजिक रुपमा पछाडि परेका वर्ग, क्षेत्र र समुदायका नागरिकलाई सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम मार्फत सामाजिक संरक्षण प्रदान गर्न सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्रणाली रहेको छ । यो कार्यक्रम अन्तर्गत पालिकाले यस आर्थिक वर्षमा रु ७,८९,९२,२३५।०० खर्च गरेको छ । यस कार्यक्रमबाट लक्षित वर्गका रुपमा रहेका जेष्ठ नागरिक, एकल महिला, विधवा, बालबालिका, र अशक्तहरु समेत लगभग ४१९० जना लाभान्वित भएको देखिन्छ ।	
३५.२			सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, 2075 को दफा १२ मा मृत्यु भएमा, बसाई सरी गएमा, एकल वा विधुवा महिलाले विवाहा गरेमा, वालवालिकाको हकमा पाँच वर्ष उमेर पूरा भएमा, नवीकरण नगरेमा, एक आर्थिक वर्षको कुनै पनि किस्ता रकम नबुझेमा वा बैंक मार्फत वितरण भएकामा लगातार उक्त वर्षसम्म खाता निष्क्रिय भएमा, अयोग्य व्यक्तिले भत्ता प्राप्त गरेको प्रमाणित भएको अवस्थामा लाभग्राहीको नाम सम्बन्धित स्थानीय तहले मूल अभिलेख बाट कट्टा गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । लेखापरिक्षणको क्रममा मुल लगत अभिलेख पेश नगरेकोले गाउपालिकाले मुल लगत अभिलेख तयार गरी अध्यावधिक गर्नुपर्दछ ।	

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
३५.३			सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्रणाली व्यवस्थित गर्न, सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रममा प्रभावकारीता ल्याउन तथा नियमन गर्न नेपाल सरकारले सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि २०७५ लागु गरेको छ । सामाजिक सुरक्षा भत्ताको सम्बन्धमा देखिएका व्यहोराहरु यस प्रकार छन् : • कार्यविधिमा उल्लेख भए झै लाभग्रहीहरुको मूल अभिलेख एम आइ एस मा अद्यावधिक गरी सो अभिलेख अनुसार भत्ता वितरणको लागि निकासा माग गर्नु पर्ने सोही अभिलेख अनुसारको वितरण फाराम प्रिन्ट गरी वितरण भरपाइको रुपमा एम आइ एस प्रणाली प्रयोग गरेको देखिएन । • एम आइ एस प्रणाली प्रयोग नगर्दा र वडा कार्यालयमा रहने फोटो सहितको अद्यावधिक मूल अभिलेख खाता व्यवस्थित गरी खर्चको यथार्थता कायम गर्नुपर्दछ । • सामाजिक सुरक्षा भत्ताको पारदर्शिताको लागि पालिकाले नयाँ नाम दर्ता चौमासिक भत्ता वितरण बसाइँ सराइ र मृत्यु जस्ता विषयहरु चौमासिक तथा वार्षिक रुपमा सार्वजनिक गर्नुपर्नेमा सार्वजनिक गरेको देखिएन । • वडा समितिले प्रत्यक चौमासिकमा कम्तिमा एकपटक सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको सम्बन्धमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्नु पर्नेमा सो गरेको देखिएन । • यस कार्यक्रमको नियमित अनुगमन मूल्यांकन र सुपरीवेक्षण गर्न स्थानीय स्तरको अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण समिति रहनुपर्नेमा समिति गठन भएको देखिएन । • कार्यविधिले व्यवस्था गरेका उपरोक्तमा उल्लेखित व्यहोराहरु पालना नभएको हुँदा सामाजिक सुरक्षा भत्ता खर्च यथार्थ र विश्वसनीय रहेको भन्ने आधार रहेन । पालिकाले सामाजिक सुरक्षा भत्ता वैंक मार्फत वितरण गरेको छ ।	
३५.४			**तथ्यांक अध्यावधिक :** सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७५ को बुदा नं. १९ अनुसार विभागले स्थानीय तहमा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी सूचनालाई व्यवस्थित गर्न स्थानीय तह, विभाग र बैङ्क र वित्तीय संस्था विच प्रणालीगत सम्बन्ध स्थापना गरी सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणलाईं प्रभावकारी र पारदर्शी बनाउन केन्द्रीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणाली कार्यान्वयनमा ल्याउने र उक्त प्रणालीमा लाभग्राहीको विवरण प्रविष्टि गरी अद्यावधिक गर्ने जिम्मेवारी सम्बन्धीत स्थानीय तहको हुने उल्लेख छ । कार्यालयले प्रत्येक बर्ष सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने लाभग्राहीको तथ्याङ्क, कार्यविधि बमोजिम अद्यावधिक गरी सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्नुपर्नेमा अध्यावधिक तथ्याङ्क लेखापरीक्षणको क्रममा पेश गरेको छैन । कार्यविधि बमोजिम कार्यालयले केन्द्रीकृत व्यवस्थापन प्रणालीमा सुचना अद्यावधिक गर्नुपर्दछ ।	
३५.५			**सार्वजनिक सुनुवाई :** नगरपालिकाको वडा समितिले प्रत्येक चौमासिकमा कम्तिमा एकपटक सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सम्बन्धमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने र सार्वजनिक सुनुवाईबाट प्राप्त गुनासा तथा सुझावहरु मध्ये आफुले सम्बोधन गर्न नसकिने खालका सुझाव तथा गुनासाहरु सम्बोधनका लागि स्थानीय तह कार्यालयमा पठाउनुपर्ने व्यवस्था छ।नगरपालिकाको कुनै पनि वडा समितिले यस सम्बन्धमा नागरिक सुनुवाईको कार्यक्रम सञ्चालन गरेको पाइएन।गाँउपालिकाले यस तर्फ ध्यान दिई वास्तविक लाभग्राहीको अभिलेख अध्यावधिक गर्नुपर्दछ ।	
३६			**उपभोक्ता समितीवाट कार्य :**	

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
३६.१			**जनश्रमदानः** उपनियम (६) मा उपभोक्ता समितिले हरेक किस्ताको कामको मुल्याङ्कन, बिल भरपाई र खर्च गर्ने अन्य कागजात समितिवाट अनुमोदन गराई पेश गर्नुपर्ने र उपनियम(११) अनुसार सम्वन्धित निकायवाट प्राप्त रकम र जनसहभागिताबाट व्यहोरीएको श्रम, नगद वा जिन्सी समेत कुल खर्चको विवरण पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस नगरपालिकाबाट संञ्चालित अधिकांस कार्यहरू उपभोक्ता समितिबाट गराएको र समितिले जनसहभागिता जुटाएको कुनै प्रमाण पेश गर्ने गरीएको छैन।प्राविधिक मुल्याकनमा देखाईएको रकम मध्ये नगरपालिकावाट व्यहोर्ने रकम कटाई बाँकी रकम मात्र श्रमदान भनी उल्लेख गर्ने गरीएको छ ।उपभोक्ता समिति मार्फत निर्माण कार्य गराउँदा सम्भौतामा तोकिए अनुसार जनश्रमदान जुटाई सोको अभिलेख राख्नुपर्दछ ।	
३६.२			**अधुरो भवन निर्माण कार्य :** सार्वजनिक निकायले सार्वजनिक श्रोत परिचालन गरी भवन लगायतका संरचना निर्माण गर्दा पालिकाको जग्गा वा सार्वजनिक प्रयोजनमा रहेको जग्गामा निर्माण गर्नुपर्ने, आबश्यकता र प्राथमिकताको आधारमा योजना संचालन गर्ने र योजनाको प्राथमितीकरण गर्नुपर्नेमा पालिकाले नक्सापास नगरी, आंशिक रुपमा योजना तयार गर्ने र त्यसैलाई सम्पन्न् देखाई, आंशिक मात्र निर्माण गर्दा पछि वेवारिशे हुनसक्ने एबं आंशिक रुपमा निर्माण हुने संरचनामा क्षति पुग्न जाने अवस्थाललाई ख्याल नगरेको, त्यस्ता संरचना विगतमा अन्य सरकारी एबं गैरसरकारी निकायको लागत सहभागितामा रहेको अवस्थामा त्यस्ता निकायसँग समन्वय गरेको अभिलेख नराखेको, भवन निर्माण जस्तो जटिल र अनुगमन गरिरहनुपर्ने एबं प्राविधिक प्रकृतिको निर्माण कार्यमा समेत उपभोक्ता समिती गठन गरी उपभोक्ता समिती मार्फत कार्य गराएको कारण सामुदायिक भवन, मन्दिर, मदरसा तथा अन्य सार्वजनिक प्रकृतिको भवन एबं कम्पाउण्डवालको नर्मिाण गुणस्तरिय छन् र प्रकृया पारदर्शिता छ भन्न सकिने अवस्था छैन । तसर्थ सार्वजनिक संरचना निर्माण गर्दा सार्वजनिक स्थान, नक्सा ड्रइंग, डिजाइन, नक्सा पास गरी पूर्ण संरचना निर्माण हुने सुनिश्चितता गरी एकिकृत लागत अनुमान, नापी किताव, कार्यसम्पन्न अवस्था र सार्वजनिक प्रयोगको सुनिश्चितता गरी पर्याप्त अनुगमन र सम्वन्धित क्षेत्रकै उपभोक्ताको अर्थपूर्ण संलग्नता हुने गरी निर्माण गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।	
३६.३			सार्बजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ४४ मा उपभोक्त्ता समिती वा लाभग्राही समुदायवाट निर्माण कार्य गराउदा वा सो सम्वन्धि सेवा प्राप्त गर्दा मितव्ययिता, गुणस्तरियता वा दिगोपना अभिबृद्धि हुने भएमा वा परियोजनाको मुख्य उद्वेश्य नै रोजगारीको सिर्जना गर्ने र लाभग्राही समुदायलाई सहभागी गराउने भएमा उपभोक्त्ता समिती वा लाभग्राही समुदायवाट कार्य गराउन सकिने व्यवस्था छ ।सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ मा रु. एक करोड रुपैयाँ सम्मको लागत अनुमान भएको निर्माण कार्य सोही स्थानमा बसोबास गर्ने बासिन्दा निर्माण कार्यको उपभोग गर्ने समुदाय मात्र रहेको उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट गराउन सकिने तथा यसै नियमको उपनियम ३(घ)मा सम्पन्न निर्माण कार्यको सञ्चालन तथा मर्मत सम्भार उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।ऐनले निर्माण कार्य र कुनै समुदाय मात्र रहेको उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले मात्र उपभोग गर्ने सेवा मात्र उपभोक्ता समितीले गर्ने उल्लेख छ । गाउपालिका अन्तर्गतका निम्न कार्यहरु लागत अनुमान तयार गरी उपभोक्ता समिति मार्फत गराएको छ ।यस्ता कार्यहरु कुनै समुदाय मात्र रहेको उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले मात्र उपभोग गर्ने सेवा नभएको र जटिल प्रक्रितिको कार्य समेत भएकोले सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिमको प्रतिस्पर्धात्मक प्रकृया अवलम्वन गरी निर्माण कार्य हुनुपर्दछ । | भौ.नं. मिति | उ.स.को नाम | विवरण | उ.स.लाइ |	

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय				बेरुजु रकम
						भुक्तानी	
			१७२।०७८।१०।२६	६ नं. वडा कार्यालय भवन निर्माण उ.स.	भवन निर्माण	१७२८०००।००	
			३५६।०७९।१।१३ ४६३।०७९।३।२३	भानुभक्त मावि भौतिक पूर्वाधार निर्माण उ.स.	भवन निर्माण	१८४२७८८।००	
			२२६।०७८।११।३०	दारिमज्युला व्याडमिन्टन कोर्ट निर्माण उ.स.	व्याडमिन्टन कोर्ट निर्माण	२४००००।००	
			३३०।०७९।१।८	दारिमज्युला व्याडमिन्टन कोर्ट निर्माण उ.स.	व्याडमिन्टन कोर्ट निर्माण	२४००००।००	
			२४३।०७८।१२।२	ओमशान्ति भवन निर्माण उ.स.	भवन निर्माण	५७६०००।००	
			३३३।०७९।१।८	डिपबोरिंग खानेपानी योजना उ.स.	बन्नीगढी ड्रिलिंग एण्ड कन्स्ट्रक्सनलाई उपसम्झौता गरी मेशिन प्रयोग गरी ४२ मिटर ड्रिलिंग गरी डिपबोरिंग गरेको	९६००००।००	
				जम्मा		**५५८६७८८।००**	

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
३६.४			**हेभी ईक्विपमेन्ट प्रयोगः** सार्वजनिक खरीद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को उपनियम ९ मा उपभोक्ता समितिवाट संञ्चालित निर्माण कार्यमा लोडर, एक्साभेटर, रोलर, डोजर जस्ता हेभी ईक्विपमेन्ट प्रयोग गर्न नहुने व्यवस्था छ ।उपभोक्ता समितले निर्माण गरीएका सडकहरू खन्ने कामको विल पेश गर्दा निर्माण व्यवसायीबाट एक्साभेटर तथा डोजर भाडामा लिएको देखाई मुल्य अभिवृद्धि कर विजक पेश गर्ने गरेको र कार्यालयले विल भुक्तानी गरेको पाईयो ।कानुन अनुसार उपभोक्ताको कार्यमा निर्माण व्यवसायीलाई संलग्न गर्न नमिल्नेमा उपभोक्ता समितिले सवै कार्यमा एक्साभेटरको प्रयोग देखाई निर्माण व्यवसायीको बिल पेश गरी भुक्तानी लिएको कानुन सम्मत देखिदैन ।	
३७			**उपभोक्ता समिति तर्फ :**	
३७.१			**उपभोक्ता समितिः** सार्वजनिक खरीद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ मा रू १ करोड सम्मको लागत अनुमान भएको निर्माण कार्य वा सो सम्वन्धि सेवा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायवाट गराउन सकिने व्यवस्था रहेको छ ।गाउपालिकाले वित्तिय समानीकरण अनुदान तर्फका अधिकांश निर्माण कार्यहरु उपभोक्ता समितिबाट गराइएको छ । दीर्घकालिन सोच अनुरुप योजनाहरुको डिपिआर तयार गरी सो अनुरुप बजेट विनियोजन नगरी प्रत्येक वर्ष टुक्रा टुक्रा लागत अनुमान तयार गरी बजेट विनियोजन गर्ने गरिएको छ । यसले गर्दा एकातर्फ बजेट छरिएर प्रबाह हुँदा योजनाको प्रतिफल गुणस्तरिय ढंगवाट हासिल नहुने र अर्कोतर्फ खरिद ऐन तथा नियमाबलीको पालना हुन नसकेको अवस्था छ ।	
३७.२			**प्राविधिक बिल र कार्य सम्पन्नः** सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने ब्यवस्था रहेको छ । उपभोक्ता समितिहरुबाट सञ्चालित योजनाको ठेक्का बिलहरुमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कनमा बरावर परिमाण र रकम उल्लेख भएको देखिन्छ । लागत अनुमान बरावर नै मूल्याङ्कन भएको देखिएकाले वास्तविक काम कति भएको हो भन्ने सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था देखिएन । प्राविधिकले पेश गर्ने कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति र कार्य सम्पन्न भएको मिति लगायतका इन्जिनियरिङ नम्र्स अनुसार बिलमा खुलाउनुपर्ने तथ्याङ्क उल्लेख गरेको पाईएन । यसले गर्दा कुन काम कहिले सम्पन्न गर्नुपर्ने र तोकिएको अवधिमा सम्पन्न भए/नभएको विषयमा यकिन हुन नसकिएको हुँदा प्राविधकले इन्जिनियरिङ नम्र्स अनुसारको उपभोक्ता समितिको बिल बनाउँदा नापजाँचलाई वास्तविक कार्यसम्पादनमा आधारित बनाउनुपर्दछ ।	
३७.३			**लागत सहभागिता** — पालिकाले आयोजना/कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्ने, नगद सहभागिता तोकिएको अवस्थामा सहभागिता वापतको रकम सम्बन्धित स्थानीय तहको खातामा दाखिला गरी सो को भौचर प्राप्त भएपछि मात्र उपभोक्ता समितिसँग योजना सम्झौता गर्नुपर्ने गर्नुपर्दछ । तर पालिकाले लागत सहभागिता सहितका लागत अनुमान तयार गरेको देखिएन् । अतः नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्दछ ।	

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
३७.४			**मर्मतसंम्भारः** नियम ९७ ३ (घ) मा उपभोक्ता समितिवाट सम्पन्न निर्माण कार्यको मर्मत संभार उपभोक्ता समितिले गर्नु पर्ने, उपनियम १० मा कार्य सम्पन्न भएपछि सार्वजनिक निकायले सोको रेखदेख, मर्मत संम्भार गर्ने जिम्मेवारी समेत तोकी आयोजनाको स्वामित्व समेत हस्तान्तरण उपभोक्तालाई गर्नुपर्ने उल्लेख छ ।यस पालिकाले उपभोक्ता समिति मार्फत संञ्चालन गरीएका निर्माण कार्यहरू कुनैपनि हस्तान्तरण गरेको नदेखिएको र गत विगतमा कार्य सम्पन्न गरीएका कार्यहरूको उपभोक्ताले मर्मत संम्भार पनि गरेको देखिएन ।कानुनत तोकिएको अवस्था सम्झौतामा समावेस गरी लाभग्राही वा उपभोक्ता समितिले संचालन गरेका योजनाहरू सोही उपभोक्ता समिति बाट मर्मत सम्भार र रेखदेख गर्ने व्यवस्था गरी स्थानीय उपभोक्तालाई स्वामित्व हस्तान्तरण गरी हरेक वर्ष मर्मत संम्भारमा बढ्दै गएको सरकारी खर्चलाई नियन्त्रण गरीनु पर्दछ।	
३८			**कृषि कार्यक्रमतर्फ :** भौ. नं. १९३।०७९।३।१७ बाट लिरेडाडा दादर कृषि समूहलाई सुन्तलाजात साना उत्पादन केन्द्र पकेट विकास कार्यक्रम अन्तर्गत निम्न सामानहरु खरिद गरी कृषकलाई वितरण गरेकोमा रु ७८९५९२।०० खर्च लेखेकोमा निम्न सामानहरु वितरण गरेको भर्पाई पेश गरेको छ । वितरणमुखि यस्तो कार्यका लागी लाभग्राहि छनौटको आधार पेश नभएको, खरिद गरेको सामान भन्दा भर्पाई कम रहेको पाईयो । यस सम्वन्धमा छानविन गरी भर्पाई नपुगेको असुल गर्नुपर्ने रु	४५,०००

विवरण	जम्मा परिमाण	भर्पाई पेश भएको परिमाण	भर्पाई नपुगेको परिमाण	दर रु (५० प्रतिशत)	रु
सुन्तला टिप्ने भर्यांग	३०	२६	४	५०००	२००००
इलेक्ट्रिक स्पेयर १६ लिटर	३०	२५	५	३५००	१७५००
सिकेचन	७०	५५	१५	५००	७५००
	जम्मा				**४५०००**

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
३९			**स्वास्थतर्फ :** **औषधि खरिद** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ३१ मा विस लाख रुपैयाँभन्दा बढी लागत अनुमान भएको निर्माण कार्य, मालसामान वा जुनसुकै सेवा खरिद गर्नुपर्दा खुला बोलपत्रको माध्यमबाट खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले निम्नानुसार रु. ३८,७७,३७२।०० को औषधि सोझै खरिद गरेको पाइयो । कतिपयमा तुलनात्मक तालिका नबनाएको र दरको मात्र विश्लेषण गरी छनौट गरेको छ । सोझै खरिद गर्दा दर फरक पर्ने, लागत महंगो पर्न गई खर्चमा मितव्ययिता नहुने र आर्थिक अनुशासन पालना नहुने जोखिम रहन्छ ।	

भौ.नं. मिती	फर्मको नाम	रु
एलोपेथिक औषधि		

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय					बेरुजु रकम
				२१।०७८।५।३१	त्रिदेव मेडिसिन डिस्ट्रिव्यूटर्स	९९३८६७।००		
				८५।०७८।१०।२७	माउण्ट अन्नपूर्णा फार्मेशी, पोखरा कास्की	४९८४८७।००		
				१८८।०७८।९।२९	साथी मेडिसिन डिस्ट्रिव्यूटर्स, तुल्सिपुर	४९३४१७।००		
				२३७।०७८।१०।२७	सूवर्णा मेडिसिन सप्लायर्स	४९९९७६।००		
				आयुर्वेदिक औषधि				
				३१।०७८।८।७	शान्ति आयुर्वेद भवन	४३९३४०।००		
				९४।०७८।८।७	गौमुखि आयुर्वद फर्मा	४९९७२५।००		
				३२।०७८।८।७	शान्ति आयुर्वेद भवन	४५२५६०।००		
				जम्मा		**३८,७७,३७२।००**		
			वोलपत्रबाट खरिद गर्नुपर्नेमा सोझै खरिद गरेको देखिन्छ । यसले गर्दा खरिद प्रक्रिया मितव्ययि र प्रतिस्पर्धात्मक देखिएन । यस सम्वन्धमा देखिएका थप व्यहोराहरु निम्नानुसार रहेका छन् । • आपुर्ति हुने औषधि डव्लु.एच.ओ. को सर्टिफाइड हुनुपर्ने, औषधिको उत्पादन मिती, व्याच नं. र म्याद समाप्त मिती उल्लेख गरि सम्वन्धित विषय विज्ञबाट मुचुल्का उठाई राख्ने नगरेको तथा औषधि विक्रीको लागी होइन भन्ने खुलाएको प्रमाण समाबेश नभएको। • आपूर्ति भएका औषधि एबम् सर्जिकल सामान स्टोर दाखिला हुनुअघि स्पेशिफिकेशन अनुसार भए नभएको नखुलाएको कारण औषधिको गुणस्तर र म्याद सम्वन्धमा यकिन गर्न सकिएन • औषधिको जिन्सि कितावमा आम्दानी बाध्दा खरिद गरेको र जिल्लाबाट हस्तान्तरण भई आएको खुल्ने गरी व्यवस्थित रुपमा आम्दानी बाँध्ने नगरेको • औषधिको खर्च घटाउदा माग फारामको आधारमा घटाउनुपर्नेमा एकमुस्ट घटाउने गरेको • पालिकाले विभिन्न स्थास्थचौकिहरुलाई औषधि वितरण गरेकोमा औषधिवाइज भिडान हुने विवरण तयार नगरेको र स्थास्थचौकिले वितरण गरेको विवरण पेश भएको छैन औषधिको खरिद, आपूर्ति, दाखिला तथा खर्चको विवरण अद्याबधिक हुने गरी अभिलेख राख्ने, तोकिएको गुणस्तर अनुसारकै औषधि प्राप्त भए नभएको यकिन गरी हस्तान्तरण तथा खरिद गरिएको औषधिको विवरण खुल्ने गरी अभिलेख राख्ने तथा आर्थिक बर्षको अन्तमा बाँकी रहेको औषधिहरुको जिम्मेवारी जिन्सि अभिलेख व्यवस्थित गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।					
४०			**शिक्षा तर्फ :**					

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
४०.१			**शिक्षकको तलब निकासा :** स्थानीय र प्रदेश तहमा शसर्त एवं शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइबाट कार्यान्वियन हुने कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०७७।७८ को खण्ड २ मा स्थानीय तहले कार्यरत शिक्षकको तलब भत्ता सम्बन्धी एकिन विवरण शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाइबाट प्राप्त गरी वा अध्यावधिक गरी सोही अनुसार दरबन्दीमा, राहत कोटा र प्रा.वि. तर्फका अनुदानमा कार्यरत शिक्षकहरुको लागी विद्यालयबाट प्राप्त माग फाराम रुजुगरी अनुदान उपलव्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था छ । साथै शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १७९ मा कुनै कामको लागि आवश्यकभन्दा बढी रकम माग गर्ने र निकासा दिने पदाधिकारीलाई कानुन बमोजिम कारबाही गरी बढी निकासा वा खर्च भएको रकम असुल उपर गरिने उल्लेख छ । पालिकाले यो वर्ष शिक्षकको तलव भत्ता वापत निकासा दिएकोमा नियमावलीको प्रावधान अनुसार तलबी प्रतिवेदन पारित गरेको छैन । यसरी तलबी प्रतिवेदन पारित नगरि शिक्षकको तलब निकासा दिँदा शिक्षकहरुको यथार्थ तलब र ग्रेड भुक्तानीमा विश्वस्त हुने आधार देखिएन । अत: तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब भुक्तानी गर्नुपर्दछ । यस सम्बन्धमा निम्न व्यहोराहरु देखिएका छन् : • पालिकाले निकासा दिँदा श्रेस्तासाथ शिक्षकको नामनामेसी सहितको निकासाको विवरण संलग्न गरेको देखिएन । • पालिकाको शिक्षा शाखाबाट निकासा मागेको रुजु नगरी निकासा दिएको, निकासा गरेको रकमको प्राप्त तलबी भरपाई रुजु नगरेको र विध्यालयले तलबी भरपाईको सवै जोडजम्मा नगरी खुद पाउने महलको मात्र जोड जम्मा गरेको पाइयो । • पालिकाको लेखाको श्रेष्तामा विद्यालयको नामनामेसी बमोजिम हुने निकासा रकमको पुष्ट्याई हुने विध्यालयगत शिक्षक संख्या, जम्मा ग्रेड, भत्ता, कसंकोष, विमा तगायतका तलबी भर्पाईमा उल्लेख गर्नुपर्ने सवै विषयहरु उल्लेख गरी तलबी भरपाईकै ढाँचामा निकासा रकमको विवरण राख्नुपर्नेमा विध्यालयको नाम र निकासा रकमको विवरण मात्र राखेको छ । यसबाट आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर देखिन्छ । अत: पालिकाले निकास रकम र सोको भिडान हुने गरी विध्यालयको नाम र शिक्षकको नाम सहितको तलबी भरपाईको विवरण गोश्वारा भौचरसाथ संलग्न राख्नुपर्दछ ।	

<table>
<tr><th>क्रम</th><th>भौचर नम्बर</th><th>भौचर मिति</th><th>बिषय</th><th>बेरुजु रकम</th></tr>
<tr><td>४०.२</td><td></td><td></td><td>बढी निकासा : शिक्षा नियमावली 2059 को नियम 179 बमोजिम कुनै कामको लागि आवश्यक भन्दा बढी रकम माग गर्ने र निकासा दिने पदाधिकारीलाई कानुन बमोजिम कारबाही गरी निकासा वा बढी खर्च भएको रकम सम्बन्धित पदाधिकारीबाट असुल उपर गरिने व्यवस्था छ । पालिकाले निम्न विध्यालयहरुलाई निकासा दिँदा माग भन्दा बढी भुक्तानी भएकाले असुल गर्नुपर्ने रु.
<table>
<tr><th>क्र.सं.</th><th>कर्मचारी /फर्म/संगठनको नाम</th><th>त्रैमासिक</th><th>माग भएको रु</th><th>निकासा भएको रु</th><th>बढी निकासा</th></tr>
<tr><td>१</td><td>शारदा मावि, शंखमुल</td><td>प्रथम</td><td>३८३५९९०</td><td>३९२२६२५</td><td>८६६३५</td></tr>
<tr><td>२</td><td>शारदा मावि, शंखमुल (दिपक बुढाथोकी ०७८।१०।१८ वाट अवकास)</td><td>तेश्रो</td><td>१३६६३३</td><td>२१०२०४</td><td>७३५७१</td></tr>
<tr><td>३</td><td>जनविकास आवि (हेमन्त गौतम ०७८।१०।२५ मा सरुवा)</td><td>दोश्रो</td><td>९८९४१</td><td>१४६७७७</td><td>४७८३६</td></tr>
<tr><td>४</td><td>जनप्रेम आवि (शिवराम बस्नेत ०७९।३।१७ मा सरुवा)</td><td>तेश्रो</td><td>१३८३२२</td><td>१५३९१२</td><td>१५५९०</td></tr>
<tr><td></td><td>जम्मा</td><td></td><td></td><td></td><td>२२३६३२</td></tr>
</table></td><td>२२३,६३२</td></tr>
<tr><td>४०.३</td><td></td><td></td><td>बढी ग्रेड भुक्तानी : निम्न शिक्षकहरुको पेश भएसम्मको पारित तलबी प्रतिवेदन अनुसार भन्दा बढी ग्रेड भुक्तानी भएकोले असुल गर्नुपर्ने रु
<table>
<tr><th>क्र.सं.</th><th>शिक्षकको नाम</th><th>विद्यालय</th><th>अवधि</th><th>बढि ग्रेड</th><th>दर</th><th>बढी भुक्तानी</th></tr>
<tr><td>१</td><td>शिव रेग्मी</td><td>शारदा मावि, शंखमुल</td><td>तेश्रो त्रैमासिक</td><td colspan="2">दशै भत्तामा दोहोरो ग्रेड भुक्तानी</td><td>७०६५</td></tr>
<tr><td>२</td><td>जीत बहादुर भण्डारी</td><td>शारदा मावि, शंखमुल</td><td>तेश्रो त्रैमासिक</td><td colspan="2">दशै भत्तामा दोहोरो ग्रेड भुक्तानी</td><td>१०१३६</td></tr>
<tr><td>३</td><td>कपिल रेग्मी</td><td>शारदा मावि, शंखमुल</td><td>तेश्रो त्रैमासिक</td><td colspan="2">दशै भत्तामा दोहोरो ग्रेड भुक्तानी</td><td>१०१३६</td></tr>
<tr><td>४</td><td>नर बहादुर वाठा</td><td>शारदा मावि, शंखमुल</td><td>तेश्रो त्रैमासिक</td><td colspan="2">दशै भत्तामा दोहोरो ग्रेड भुक्तानी</td><td>९५४</td></tr>
<tr><td colspan="3">जम्मा</td><td></td><td></td><td></td><td>२८२९१</td></tr>
</table></td><td>२८,२९१</td></tr>
</table>

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
४०.४			**छात्रवृति :** पालिकाले छात्रवृतितर्फ भौ. नं. १४९।०७९।१।२५ वाट रु ८५७२००।०० र भौ. नं. २३८।०७९।३।२२ वाट रु ५५२०००।०० गरी जम्मा रु १४०९२००।०० भुक्तानी भएको छ । भिडान हुने विवरण पालिकाले पेश नगरेकाले परीक्षण गर्न सकिएन	
४०.५			**दिवा खाजा :** कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिकाको बँदा नं. 7.1 अनुसार दिवा खाजा कार्यक्रम अन्तर्गत स्थानीय तहले कार्यक्रम कार्यान्वियन गर्दा सामुदायिक विध्यालयमा प्रारम्भिक वालविकास कक्षा देखि 5 कक्षा सम्मका विध्यार्थीहरुलाई विद्द्यालयको खातामा निकासा दिने र स्थानीय तहले दिवा खाजा उपलब्ध गराइएका विध्यार्थीहरुको दैनिक हाजिरी पुस्तिकाको प्रतिलिपी प्रमाणित गराई स्थानीय तहमा तथ्याङ्क संकलन गरी संख्या एकिन भएपछि मात्र थप अनुदान दिने व्यवस्था छ । 10 विध्यालयको दिवा खाजाको फाइल परीक्षण गर्दा निम्न विद्यालयको बढी भुक्तानी भएको पाइएकाले असुल गर्नुपर्ने रु	२४६,८५०

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	अवधि	माग भएको रु	निकासा भएको रु	बढी निकासा
१	शारदा मावि, शंखमुल	भाद्र -पौष	९२७१५	११३४००	२०६८५
२	नवदुर्गा आवि	भाद्र -पौष	१४४०१५	१६७४००	२३३८५
३	भानुभक्त मावि, दामाचौर	भाद्र -पौष	१६१३७०	२०५२००	४३८३०
४	सरस्वती आवि	भाद्र -पौष	१२८१०५	१९८४५०	७०३४५
५	महेन्द्र मावि, लेखपोखरा	भाद्र -पौष	१४६२८०	१७६८५०	३०५७०
६	त्रिभुवन जनता मावि, भोटेचौर	भाद्र -पौष	२३२२१५	२९०२५०	५८०३५
	जम्मा				**२४६८५०**

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
४०.६			**समानीकरण अनुदानबाट शिक्षकको तलब भत्ता :** अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, 2074 को दफा 9 ले स्थानीय तहलाई स्वीकृत दरबन्दी भित्रका शिक्षकको तलब भत्ता वापत सशर्त अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ । साविकको जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट अनुमति प्राप्त गरी संचालनमा रहेका र कुनै पनि दरबन्दी तथा राहत अनुदान कोटा प्राप्त नगरेका विद्यालयलाई शिक्षक व्यवस्थापन गर्ने गरी सहयोग अनुदान दिन सकिने व्यवस्था छ । तर पालिकाले स्वीकृत दरबन्दीभित्र नपरेका एवं विद्यालयले गत विगतदेखि नै आन्तरिक स्रोतबाट तलब भत्ता व्यहोर्ने गरि पालिकाले नियुक्त गरी रु. ४९९४१६७/- निकासा गरेको छ । यसरी कानुन विपरित भुक्तानी भएको रकम नियम सम्मत नभएको रु.	४,९९४,१६७

<table>
<tr><th>क्रम</th><th>भौचर नम्बर</th><th>भौचर मिति</th><th>बिषय</th><th>बेरुजु रकम</th></tr>
<tr><td>४०.७</td><td></td><td></td><td>पाठ्यपुस्तकतर्फ : नमूना छनौटका आधारमा निम्नानुसारका विद्यालयको भर्पाइ परीक्षण गर्दा पाठ्यपुस्तकतर्फ बढी निकासा भएको रकम असुल गर्नुपर्ने रु
<table><tr><th>क्र.सं.</th><th>विद्यालयको नाम</th><th>रु</th></tr><tr><td>१</td><td>भानुभक्त मावि, दमाचौर</td><td>३०४९०।००</td></tr><tr><td>२</td><td>शारदा मावि, छत्रेश्वरी</td><td>३४८६१।००</td></tr><tr><td colspan="2">जम्मा</td><td>६५३५१।००</td></tr></table></td><td>६५,३५१</td></tr>
<tr><td>४०.८</td><td></td><td></td><td>विद्यालय अनुगमन : यस सम्वन्धमा देखिएका व्यहोराहरु निम्नानुसार रहेका छन्
• पालिकाले सार्वजनिक विद्यालयहरुको अनुगमन मापदण्ड निर्धारण गर्नुपर्नेमा निर्धारण गरेको देखिएन ।
• पालिकाको क्षेत्राअधिकार भित्र रहेको निजी विद्यालयहरुको अनुगमन गर्न तथा व्यवस्थापन गर्न मापदण्ड तयार गरि अनुगमन गर्नुपर्नेमा निजी विद्यालय व्यवस्थापन र अनुगमन मापदण्ड निर्धारण गरेको छैन ।
• पालिकाले सार्वजनिक विद्यालयहरुको गुणस्तर मापन गर्न विभिन्न मापदण्ड तयार गर्नुपर्नेमा पालिकाले सार्वजनिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तरको मापन मापदण्ड बनाएको छैन । पालिकाको सार्वजनिक विद्यालयहरुमा हुने चौमासिक निकासा तथा अन्य निकासाको अभिलेख खडा गरि विद्यालयको अभिलेख बमोजिम निकासा गर्नुपर्नेमा अभिलेख खाता राखेको देखिएन ।</td><td></td></tr>
</table>

https://nams.oag.gov.np

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
४०.९			**विद्यालयको जिन्सि व्यवस्थापन :** विद्यालय लेखांकन दिग्दर्शन, २०७६ को खण्ड ८ मा जिन्सि मालसामान तथा सम्पत्ति व्यवस्थापनको बारेमा उल्लेख छ । विद्यालयको जिन्सि मालसामान भौतिक सम्पत्तिहरुको सुरक्षाको व्यवस्था गर्ने प्रमुख दायित्व विद्यालय व्यवस्थापन समिती र प्रधानाध्यापकको हुने, विद्यालयले आफुसँग भएका सवै जिन्सि मालसामान तथा सम्पत्तिहरुको अभिलेख राख्दा खर्च भएर जाने र नजाने मालसामान वा सम्पत्तिको अभिलेख छुट्टाछुट्टै राख्ने, यस्ता मालसामानहरुको अभिलेखका लागी छुट्टाछुट्टै पानामा लेखांकन गर्नुपर्ने र सो को अभिलेखांकन अनुसूचि ३ को फाराम नं ३२ अनुसार हुने व्यवस्था गरेको छ । यसरी पालिकाबाट बर्षैपिच्छे मालसामान विद्यालयलाई खरीद विलको आधारमा अनुदान दिने र पालिकाबाट जिन्सि अभिलेख राखे नराखेको सम्वन्धमा अनुगमन गरेको देखिएन । जसबाट विद्यालयको सम्पत्ति संरक्षण र उपयोग सम्वन्धमा विश्वसनीय आधार भएन । यस सम्वन्धमा पालिकाबाट आवश्यक छानविन गरी जिन्सि श्रेस्ता अद्याबधिक गराई सम्पत्तिको संरक्षण गराउनुपर्दछ । निम्नानुसार विद्यालयको लागी खरिद गरेको सामान विद्यालयको जिन्सी खातामा दाखिला भएको नदेखिएकाले दाखिला गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु	७०६,२६३

भौ नं. र मिति	विद्यालयको नाम	सामानको विवरण	भुक्तानी रकम
२७२।०७८।१२।७	कृष्ण मावि	झ्यालढोकाका लागी ग्रील सम्वद्ध सामान खरिद	५४६४७४।००
४४६।०७९।३।१९	जनकल्याण आवि	डेस्कटप कम्प्युटर १, प्रिन्टर १	१५९७८९।००
	जम्मा		**७०६२६३।००**

क्रम	भौचर नम्बर	भौचर मिति	बिषय	बेरुजु रकम
४१			अनुगमन तथा सम्परीक्षण : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा ८४ मा बेरुजू फछ्यौंट गर्ने व्यवस्था रहेको छ ।सोही ऐनको दफा ८४(२)(घ) मा बेरुजू फछ्यौंट गर्ने गराउने काम कर्तव्य प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको हुने व्यवस्था छ । यस पालिकाको २०७८।७९ सम्मको फछ्यौट गर्न बाँकी अद्यावधिक बेरुजुको स्थिति देहायअनुसार रहेको छ।	

गत वर्षसम्मको बाँकी बेरुजू (A)	यो वर्ष संपरीक्षण गरिएको बेरुजू (B)	गत वर्षसम्मको बाँकी बेरुजु (C=A-B)	यो वर्ष कायम बेरुजु (D)	संपरीक्षणवाट कायम बेरुजु (E)	अद्यावधिक बाँकी बेरुजू (F=C+D+E)
१५,९०,७४,०००	०	१५,९०,७४,०००	३,८६,८७,८६२	०	१९,७७,६१,८६२